

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการเงินกู้ นอกระบบ กรณีศึกษาในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าทางสังคมและเศรษฐกิจ
2. ความรู้เกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินในระบบและนอกระบบ
3. ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการเงินกู้นอกระบบ
4. ความรู้เกี่ยวกับตลาดเงินกู้นอกระบบ
5. ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจนอกระบบกับผู้มีอิทธิพล
6. พฤติกรรมการใช้บริการและการให้บริการเงินกู้นอกระบบ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. สรุปหลักการและแนวคิดที่นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าทางสังคมและเศรษฐกิจ

1.1 ทฤษฎีการทำให้สังคมทันสมัย

แนวโน้มที่กำลังเป็นไปขณะนี้คือ การแพร่กระจายของเทคโนโลยีและระบบเศรษฐกิจ จากสังคมที่ “พัฒนาแล้ว” ไปสู่สังคมที่ “ด้อยพัฒนา” หรือ “กำลังพัฒนา” ทั่วโลก หรือเรียกว่า “โลกาภิวัตน์” นักสังคมวิทยา มองการเปลี่ยนแปลงในสังคมส่วนใหญ่รวมทั้งสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นการเปลี่ยนแปลงจากสภาพสังคมแบบประเพณีดั้งเดิมไปสู่สังคมแบบใหม่เรียกกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวว่า “การเปลี่ยนเป็นความทันสมัย”

อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและมีอาจหลีกเลี่ยงได้ในสังคม อาจเป็นผลมาจากการแพร่กระจายของเทคโนโลยีและระบบเศรษฐกิจการเปลี่ยนแปลงเป็นความทันสมัย จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของโครงสร้างทางสังคมและพฤติกรรมทางสังคม ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงมีทั้งการเพิ่มสิ่งใหม่ขึ้นและการสูญสลายไปของสิ่งเก่ามีทั้งพลังที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพลังที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง บางส่วนเปลี่ยนแปลงช้าในขณะที่บางส่วนเปลี่ยนแปลงได้เร็ว การเปลี่ยนแปลงในส่วนหนึ่งมักส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ด้วย

ปัจจัยสำคัญที่มีผลให้สังคมต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาจนเป็นความทันสมัยที่เร็วหรือช้าแตกต่างกันได้แก่ สภาพแวดล้อมธรรมชาติ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร โลกทัศน์ นวัตกรรม และการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม

ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงของบางสังคมหรือบางด้านของสังคมเป็นแบบวัฏจักรที่หมุนเวียนซ้ำรูปแบบเดิม หรือมีความเจริญและความเสื่อมสลับกัน แต่สังคมส่วนใหญ่มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงแบบการพัฒนาสังคมต่าง ๆ ในโลกปัจจุบัน แนวโน้มเปลี่ยนแปลงสู่ความทันสมัย สังคมที่ทันสมัยส่วนใหญ่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมและการค้า มีการขยายตัวของเมือง มีระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยมีระบบความคิดและบรรทัดฐานที่ยึดถือหลักเหตุผลเป็นสำคัญ

สังคมที่กำลังพัฒนาสู่ความทันสมัย ส่วนใหญ่ประสบปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาประเทศที่พัฒนาแล้ว ปัญหาสำคัญได้แก่ การพึ่งพุนและเทคโนโลยี การเป็นหนี้ การตกอยู่ใต้อิทธิพลทางการเมือง การใช้ทรัพยากรที่ก่อปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม

สังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงสู่ความทันสมัยมักมีลักษณะสองด้านคู่กัน เช่น เศรษฐกิจภาคเกษตรกับภาคอุตสาหกรรม การเมืองแบบประชาธิปไตยกับระบบอำนาจแบบอุปถัมภ์ สังคมสมัยใหม่หลายสังคมยังคงรักษาวัฒนธรรมแบบเก่าให้ดำรงอยู่พร้อมกับเศรษฐกิจแบบใหม่ได้อย่างกลมกลืน

โฮเซลิทซ์ (Hoselitz, 1967 : 3) ได้มองการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศกำลังพัฒนาว่าเป็นกระบวนการไปสู่ความทันสมัย อันเป็นผลมาจากการเป็นอุตสาหกรรมซึ่งในขณะเดียวกันนักทฤษฎีการพัฒนา อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศกำลังพัฒนาว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่ค่อยเป็นค่อยไปและสะสมขึ้นเรื่อย ๆ เข้าสู่การเปลี่ยนแปลง ทำให้ประเทศกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรม กลุ่มนี้ คำว่า “Industrialization” มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “Modernization” และเช่นเดียวกับคำว่า “Westernization” หรือการทำให้เป็นตะวันตก มัวร์ (Moore, 1963 : 6) ได้ให้คำจำกัดความของ Modernization ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงโดยสิ้นเชิงของสังคมดั้งเดิมไปสู่รูปแบบของประเทศตะวันตกที่มีลักษณะสำคัญ คือ มีการใช้เทคนิควิทยาการใช้การจ้ององค์กรทางสังคมที่ก้าวหน้า มีเศรษฐกิจที่เฟื่องฟูและค่อนข้างจะมีเสถียรภาพทางการเมือง

ในประเด็นเรื่องพื้นที่แบบสากลและแบบท้องถิ่น ฮาร์วี (Harvey, 1989 : 8) เสนอว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นการขยายตัวของระบบทุนนิยมจากสากลเข้าไปในส่วนต่าง ๆ ของท้องถิ่นที่ยังไม่เป็นทุนนิยมนั่นเอง การขยายตัวนี้ได้ทำให้เกิดการหดตัวของเวลาและพื้นที่ท้องถิ่นอันเป็นลักษณะของระบบทุนนิยมซึ่งอาจจะนำเสนอภายใต้คำขวัญว่า “ทันสมัย” เนื่องจากคำว่า “ทันสมัย”

นั่นก็เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับมิติของเวลาและพื้นที่โดยตรง รถยนต์ที่ทันสมัยมากขึ้นก็คือ รถยนต์ที่วิ่งเร็วขึ้น เครื่องจักรที่ทันสมัยมากขึ้นก็คือ เครื่องจักรที่มีขนาดเล็กลง/กินพื้นที่น้อยลง เป็นต้น และระบบทุนนิยมได้ใช้ “เวลา” และ “พื้นที่” เป็นเครื่องมือในการกรุยทางของระบบทุนนิยม เช่น เมื่อสินค้าชนิดใหม่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา อีกเพียงวันหรือสองวัน สินค้านั้นก็จะมีทั่วโลก ตัวอย่างที่ชัดเจนก็คือ การฉายภาพยนตร์ฮอลลีวูดพร้อมกันทั่วโลก สินค้าประเภทคอมพิวเตอร์ นั้นขาย “ความรวดเร็ว” โดยเฉพาะเช่นเดียวกับแฟชั่นเสื้อผ้า การขยาย “เวลาแบบระบบทุนนิยมสากล” เข้าไปในท้องถิ่นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างเวลาของท้องถิ่น เช่น วัฒนธรรม การรอคอยจะหายไป การผูกพันกันด้วยสัญญาแบบยาวนาน (เช่น ชีวิตคู่แบบชั่วฟ้าดินสลาย) จะเปลี่ยนมาเป็นสัญญาระยะสั้น ๆ (เวลาถูกบีบให้เล็กลง) หน่วยของเวลาเล็กลงอย่างมาก (คนที่อยู่ในสื่อมวลชนจะสัมผัสประสบการณ์ดังกล่าวอย่างใกล้ชิด) ช่วงเวลาของการเป็นเด็ก จะหดสั้นลง (เพียงแค่อายุ 11-12 ก็จะเป็นหนุ่มสาวแล้ว) ทั้งนี้ยังไม่ต้องกล่าวถึงความเร่งรีบในชีวิตประจำวันที่เป็นสิ่งคุ้นเคยโดยทั่วไปที่เคยมีชีวิตอยู่ในสังคมยุคก่อนหน้าทุนนิยมจะเกิดความรู้สึกเปรียบเทียบได้โดยง่าย

ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่า เรื่องวัฒนธรรมย่อยหรือวัฒนธรรมของแต่ละชนชาติ เชื้อชาตินั้น เป็นปัญหาตักตวงของสังคมเก่า แต่ทว่าเมื่อสังคมทันสมัยขึ้น ปัญหาเหล่านี้จะสลายตัวไป เนื่องจากลักษณะสังคมที่ทันสมัยจะมีแนวโน้มเข้าสู่ความเป็นสากล ดังที่ปรากฏในข้อเท็จจริงว่า เมื่อชนชาติส่วนน้อย เช่น กลุ่มชาวเขา ชนพื้นเมืองมีความทันสมัยมากขึ้นก็จะถูกดูดกลืน หรือมีละนั้นก็มีการปรับตัวให้เหมือนวัฒนธรรมหลัก/สากล มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันคำอธิบายของทฤษฎีสังคมในสมัยนี้ได้รับการคัดค้านและมีข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกับคำอธิบายอย่างมาก เนื่องจากในบางด้านหนึ่งในขณะที่วัฒนธรรมย่อยบางส่วนเล็วอาจจะสูญหายไป แต่ในอีกบางส่วนกลับขยายตัวมากขึ้น (แม้จะปรับเปลี่ยนไปก็ตาม) ตัวอย่างเช่น ปัจจุบัน สหประชาชาติต้องยอมรับเรื่องของสิทธิของชนชาติส่วนน้อย และมีการสร้างเครือข่ายทั่วโลก เป็นต้น

ในสังคมสมัยใหม่ การแบ่งแยกเวลาถูกจัดทำอย่างเป็นระบบอย่างมาก มีการแบ่งแยก “เวลาทำงาน” และ “เวลาว่าง” ออกจากกัน รวมทั้งการกำหนดกิจกรรมที่จะต้องทำในแต่ละช่วงเวลา แม้แต่ในช่วงเวลาที่เรียกว่า “เวลาว่าง” ก็ยังไม่ว่างจากการถูกจัดระบบในสังคมที่ทันสมัย ตารางเวลา รถไฟ / รถประจำทางจะเป็นตัวจัดตารางชีวิตของผู้คน กล่าวโดยสรุปคือ “เวลา” ในสังคมสมัยใหม่ จะถูกวางแผน ถูกคำนวณ ถูกแบ่งแยก และเป็นทรัพยากรที่มีค่า ประจักษ์พยานที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ การมีสมุดไดอารี่สำหรับการวางแผนและทำบันทึกประจำวัน

1.2 ทฤษฎีความทันสมัยด้วยสื่อสาร

ทฤษฎีความทันสมัยด้วยการสื่อสาร เป็นทฤษฎีตะวันตกอีกทฤษฎีหนึ่ง โดยผู้สร้างนี้คือ เดเนียล (Daniel) นักวิชาการชาวอเมริกัน คำว่า “ทันสมัย” ตรงนี้ก็คือ การพัฒนาสำหรับ โครงสร้างของการเสนอเนื้อหาสาระรวม ประพจน์ คำอธิบาย และสังกัป ดังนี้

1.2.1 เนื้อหาสาระรวม ทฤษฎีนี้อธิบายว่า ความทันสมัยเกิดจากการสื่อสารสมัยใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดการขัดเกลาทางสังคมสมัยใหม่ ซึ่งเป็นตัวทำให้มีการปลูกฝังจินตนาภาพสมัยใหม่ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนต่าง ๆ อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม อันเป็นตัวนำความทันสมัยมาสู่สังคม

1.2.2 ประพจน์ ประกอบด้วย การสื่อสารสมัยใหม่ ก่อให้เกิดการขัดเกลาทางสังคมสมัยใหม่ การขัดเกลาทางสังคมสมัยใหม่ ทำให้สามารถปลูกฝังจินตนาภาพสมัยใหม่ จินตนาภาพสมัยใหม่ กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเคลื่อนที่ประเภทต่าง ๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้เกิดภาวะความเป็นสมัยใหม่

1.2.3 นิยามสังกัป ประกอบด้วย

การสื่อสาร ตามทฤษฎีนี้หมายถึง ทั้งการติดต่อระหว่างบุคคลต่อบุคคล และระหว่างบุคคลต่อกลุ่มคน หรือกลุ่มต่อกลุ่ม โดยมีสื่อ เข้าช่วย เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ เป็นต้น ซึ่งอย่างหลังนี้เรียกว่า สื่อสารมวลชน

ภาวะความเป็นสมัยใหม่ ตามทฤษฎีนี้เน้นความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจในขณะที่กระบวนการสร้างภาวะความเป็นสมัยใหม่ เป็นพลวัตเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอีกทอดหนึ่ง สังกัปนี้ต่างกับสังกัปพัฒนา หมายถึง ความเจริญมีคุณภาพของคนและระบบสังคม ซึ่งลึกกว่า

การขัดเกลาทางสังคม หมายถึง การถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนชั่วอายุหนึ่งไปยังคนอีกชั่วอายุหนึ่ง รวมถึงการเรียนรู้ระหว่างกันของคนชั่วอายุเดียวกันด้วยกระบวนการถ่ายทอดมีเนื้อหาสาระและการฝึกความชำนาญในการใช้เนื้อหานั้นด้วย

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตามทฤษฎีนี้หมายถึง ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมรวมกัน โดยสังกัปแรกหมายถึงเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคม เช่น ขนาด ลักษณะและสถานภาพบทบาททางสังคม ส่วนสังกัปหลังหมายถึงการเปลี่ยนแปลงเฉพาะวัฒนธรรมทางวัตถุและไม่ใช่วัตถุ

จินตนาภาพใหม่ ศัพท์ทางจิตวิทยา จินตนาภาพ หมายถึง ภาพจากความทรงจำ ในทฤษฎีจินตนาภาพใหม่ หมายถึง ภาพของบุคคลและสังคมสมัยใหม่ที่บุคคลในสังคมวาดขึ้นมา ในความคิดสืบเนื่องมาจากการได้รับข่าวสารจากการคมนาคมสื่อสารชนิดใหม่ ทำให้บุคคลพยายามที่จะทำให้

ตนและสังคมของตนเป็นเช่นนั้น ทางหนึ่งที่สังคมทำก็คือ ถ่ายทอดภาพเข้าไปในกระบวนการจัด
 เวลาทางสังคม ทำให้คนรุ่นใหม่เกิดความปรารถนารุนแรง

การเคลื่อนที่ทางสังคม ในทฤษฎีนี้หมายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงรวมที่เกิดขึ้นกับ
 ประชาชนจำนวนมากของสังคมที่อยู่ในภาวะเลื่อนไหลจากสังคมประเพณีไปสู่สังคมสมัยใหม่
 การเคลื่อนที่ทางสังคมนี้กับการเคลื่อนไหวทางกายภาพ และการเคลื่อนที่ทางจิตเกิดจากแรงผลักดัน
 ของสื่อสารมวลชนสมัยใหม่นั้นเอง

ลักษณะของสังคมชนบทที่กำลังเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัย

1. การจ้างงาน
2. การประกอบอาชีพอื่นแทนการทำนา
3. การใช้ประยุกต์วิทยาใหม่ ๆ
4. การเลื่อนฐานะทางสังคม
5. การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในครอบครัว
6. การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในด้านศาสนา
7. เครื่องอำนวยความสะดวก
8. โลกทัศน์ต่าง ๆ

ข้อสังเกตของการเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยในประเทศกำลังพัฒนา

1. การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรม : กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา
 ทางด้านเทคโนโลยีหรือเครื่องจักรต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนผลผลิต

2. การเปลี่ยนไปสู่ระเบียบบริหารแบบราชการ : กระบวนการของการจัดการระเบียบ
 ทางสังคมอย่างมีเหตุมีผล เพื่อที่ปรับปรุงทางทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและตรงเป้าหมาย เกิดขึ้น
 เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม จำเป็นต้องมีรูปแบบของการบริหาร

ความทันสมัย เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม กระบวนการหนึ่ง ตัวชี้การพัฒนา
 และความทันสมัยของสังคม มี 4 ตัว คือ

1. ผลิตภัณฑ์ประชาชาติต่อหัวอยู่ในเกณฑ์สูง โดยเทียบกับประเทศที่เจริญแล้ว
2. ดัชนีการพัฒนาศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดี
3. ดัชนีโภชนาการ เช่น การรับประทานอาหาร การได้รับสารอาหาร และปริมาณ

แคลอรีที่เพียงพอ

4. เครื่องชี้ด้านสุขภาพ เช่น อายุขัยโดยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด โรคภัยไข้เจ็บ

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม แม้จะเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่า วัฒนธรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลามิได้หยุดนิ่ง หรือคงที่อยู่เช่นนั้นตลอดไป แต่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในช่วงของการพัฒนาที่ผ่านมาได้ส่งผลเสียต่อบุคคล ชุมชน และประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง และกลับเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำลายความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ การทำลายเอกลักษณ์ของชุมชน และทำลายศักยภาพของความเป็นคน ซึ่งวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 - 2541 เป็นตัวอย่างของผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน ดังจะกล่าวถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมได้ดังนี้

1. ความยากจน การพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมาจนเข้าสู่วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจทำให้ประเทศต้องเป็นหนี้ต่างประเทศไม่ต่ำกว่า 5 แสนล้านบาท นับเป็นภาระที่ประชาชนของประเทศจะต้องรับภาระหนี้สินที่เกิดขึ้น โดยถ้วนหน้า ในส่วนประชาชนของประเทศนับล้านคนต้องตกงาน ผู้ที่ร่ำรวยกลับต้องยากจนลงในทันที ผู้ที่ยากจนอยู่แล้วกลับพอกพูนด้วยหนี้สินเพิ่มขึ้นหรือล้มละลายทางการเงิน เหตุผลของปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเกิดจากการที่ประเทศไทยต้องตกเป็นสังคมของผู้บริโภครวมและเป็นสังคมที่ฟุ่มเฟือย เนื่องจากมีการใช้สิ่งที่เป็นฐานะของประเทศและเงินรายได้ของครอบครัว รวมทั้งค่านิยมใช้ของจากต่างประเทศมาเป็นเวลาหลายสิบปี ดังจะเห็นการบริโภคอาหารและการใช้สิ่งของในชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้นเกินกว่าพื้นฐานที่จะดำรงชีวิต ซึ่งส่งผลมาสู่ความยากจนของประเทศในปัจจุบันดังที่ทราบกันทั่วไป

2. ปัญหาสังคม การเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตทางการเกษตร การเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรม ความฟุ่มเฟือยในสังคม และการขาดความอบอุ่นของชุมชนและครอบครัวได้นำไปสู่ปัญหาอาชญากรรม การคอร์รัปชัน การเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน การแพร่กระจายของยาเสพติด และการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ทำให้สังคมเกิดความหวุ่นไหวไม่มั่นคง การใช้กฎหมายเกิดช่องโหว่ทำให้มีการแก้กฎหมายเกิดขึ้นเสมอ การแก้ปัญหาของสังคมจึงไม่อาจหมดไปได้โดยง่าย

3. ปัญหาสิ่งแวดล้อม การบริโภคที่ฟุ่มเฟือยและการพัฒนาเศรษฐกิจในรูปแบบที่ผ่านมาทำให้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นไปใช้นอกชุมชนหรือนำไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าจากต่างประเทศมากยิ่งขึ้น นอกจากการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติไปแล้วยังก่อให้เกิดขยะ และสิ่งปฏิกูลจากโรงงาน สิ่งปฏิกูลจากบ้านเรือนและชุมชนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาที่ซ้ำเติมกับความร่อยหรอของทรัพยากรธรรมชาติให้มากขึ้นไปอีก ทั้งสิ่งที่นำเข้าจากต่างประเทศนับเป็นสิ่งแปลกปลอมและเป็นพิษต่อสภาพแวดล้อมของประเทศและชุมชน

4. การขาดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การนำสาระความรู้จากต่างประเทศ และระบบการศึกษาเข้ามาใช้เรียนใช้สอนในโรงเรียนและสถาบันการศึกษามากเกินไป ทำให้เกิดการละเลยที่

จะศึกษาสาระที่อยู่ใกล้ตัวหรืออยู่ท้องถิ่น การพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาของท้องถิ่นจึงขาดความต่อเนื่อง ทำให้มองไม่เห็นคุณค่าของท้องถิ่นและขาดความผูกพันกับท้องถิ่น อีกทั้งเมื่อมีการนำเทคโนโลยีจากต่างประเทศเข้ามาใช้จึงเป็นการสิ้นเปลือง และไม่สามารถนำมาใช้ในประเทศหรือในชุมชนได้อย่างคุ้มค่า

5. การด้อยคุณภาพของคน ในระบบเศรษฐกิจและระบบการศึกษาในปัจจุบันที่ก่อให้เกิดความเห็นแก่ตัวและขาดความรู้ในสาระที่จะเป็นประโยชน์ต่อชีวิต การมีความรู้เฉพาะอย่าง จึงทำให้คนไม่อาจช่วยตนเองได้ในภาวะที่จำเป็น ต้องพึ่งพาคนอื่นอยู่ตลอดเวลา ความพยายามในการปรับปรุงระบบราชการและการปฏิรูปทางการศึกษาจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะผู้มีอำนาจในระบบราชการ นักการเมือง และนักวิชาการ ได้ถูกรอบงำไว้ด้วยวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจและการศึกษาที่ขาดคุณธรรมมาตั้งแต่ต้น

สาเหตุสำคัญของปัญหาเกิดขึ้นเนื่องจากการไม่มีการเตรียมตัวด้านอาชีพให้กับเยาวชนได้ดีพอ นับตั้งแต่การวางแผนการประกอบอาชีพ การให้ความรู้ การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน และการฝึกฝนทักษะที่จำเป็นในการทำงาน ซึ่งพอจะสรุปสาเหตุสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. บทบาทของครอบครัวในการเตรียมการด้านอาชีพมีน้อย หลายครอบครัวไม่สามารถจัดเตรียมการด้านอาชีพให้กับเยาวชนได้ จากการศึกษาแบบเจาะลึกพบว่าทุกอาชีพที่ทำอยู่ในชุมชน ไม่ได้มีการวางแผนเตรียมการด้านอาชีพให้กับเยาวชนเลย ต่างก็ปล่อยให้ไปไปตามความชอบใจและความพร้อมของเยาวชนเอง

2. บทบาทของโรงเรียน ในการเตรียมการด้านอาชีพให้กับเยาวชนไม่ประสบผลสำเร็จ โรงเรียนมีกิจกรรมเกี่ยวกับอาชีพน้อยมาก ไม่สามารถจัดบทเรียนที่พัฒนาความสามารถได้จริง วิชาชีพที่นำมาเรียนในโรงเรียนไม่สอดคล้องกับสภาพของชุมชนโดยรอบ

3. ขาดองค์กรของชุมชนที่จะเข้าไปช่วยเหลือและจัดการเรื่องการเตรียมการด้านอาชีพของเยาวชน ต่อจากระบบโรงเรียนได้ ถึงแม้ว่าจะมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มการผลิต เช่น กลุ่มผลิตไข่เค็ม ไข่โอโด้นและทำขนมก็ตาม แต่ก็ยังเป็นกลุ่มที่จัดตั้งโดยองค์กรภายนอก ซึ่งมักจะเลิกราไปเมื่อหมดโครงการ ประกอบกับ เทศบาล อบต. วัด คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือกลุ่มประชาชนไม่สามารถจัดทำแผนงานกิจกรรมในการพัฒนาอาชีพให้เกิดผลได้ดีเท่าที่ควรได้

แนวทางในการแก้ปัญหา กลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหามองอาจทำได้โดยให้กลุ่มองค์กรในหมู่บ้านเป็นผู้รับผิดชอบ ในการดำเนินการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพให้กับเยาวชนของตนเอง การจัดเตรียมระบบการเตรียมการประกอบอาชีพให้กับเยาวชนในชุมชนของตนเองนั้น อาจทำได้โดย การรวมกลุ่มองค์กรของชุมชนขึ้น แล้วร่วมมือกับ โรงเรียนให้สามารถจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับอาชีพกับชุมชนและองค์กรของชุมชนจะต้องเข้าไปดูแลในการ

จัดการฝึกอบรมอาชีพ จัดกลุ่มอาชีพ และจัดระบบธุรกิจของอาชีพนั้น ๆ ให้แก่ชุมชน โดยใช้พื้นฐานองค์ความรู้ ภูมิปัญญาและทรัพยากรของท้องถิ่นเป็นพื้นฐานของการดำเนินงาน สรรค์ วรรณิ์ และคณะ (2541 : 14)

หากจะสรุปก็คือ ทฤษฎีว่าด้วยโลกไร้พรมแดน เป็นทฤษฎีซึ่งนำเอาทฤษฎีเก่าที่ว่าด้วยความทันสมัย มาปิดฝุ่นใหม่และได้นำเสนออัลทิวว่าด้วยความทันสมัยแบบใหม่ ในนามของโลกไร้พรมแดนและสังคมยุคอุตสาหกรรม Post Industrial Society หรือสังคมสารสนเทศที่แตกต่างจากทฤษฎีความทันสมัยเก่า ทฤษฎีเก่าอ้างว่าชาติตะวันตกทั้งหลายคือศูนย์กลางแห่งอารยะ แต่ปัจจุบันไม่ใช่อีกต่อไปแล้ว หากคือ โลกไร้พรมแดน โลกที่ทุนข้ามชาติทั้งหลายสามารถสะสมทุนและเคลื่อนย้ายทุนไปได้อย่างอิสระโดยไม่มีอำนาจใดสามารถมาควบคุมได้ เพื่อเปิดเงื่อนไขให้ทุนข้ามชาติเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรี ทฤษฎีและนโยบายว่าด้วยการค้าเสรี ตลาดเสรีได้ถูกสร้างขึ้นโดยชี้ว่าความเป็นเสรีทางการค้าและเงินตราและการเปิดประเทศให้ทุนข้ามชาติครอบงำเหนือทุนภายในชาติ คือเส้นทางแห่งความรุ่งโรจน์ของประเทศ

ข้อบกพร่องที่สำคัญบางประการของทฤษฎีภาวะทันสมัย ซึ่งพิจารณาทางสังคมวิทยา มานุษยวิทยา และการเมืองก็คือ การที่ทฤษฎีนี้มิได้ให้ความสำคัญของปัจจัยในเรื่องชนชั้น และความขัดแย้งระหว่างชนชั้น แต่เน้นในเรื่องการสร้างค่านิยมและสถาบันที่ทันสมัยเพื่อการพัฒนา ซึ่งความจริงแล้วค่านิยมและสถาบันที่ทันสมัยนั้นก็คือ ค่านิยมและสถาบันแบบตะวันตก ซึ่งก็ยังคงเป็นที่น่าสงสัยว่าจะใช้เป็นมาตรฐานของโลกได้มากน้อยเพียงใด ค่านิยมและสถาบันแบบดั้งเดิมบางประการอาจเป็นสิ่งเหมาะสมสำหรับประเทศของตะวันออกก็ได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการกระตุ้นให้มีความมุ่งมั่นในการทำงานนั้นก็เน้นในเรื่องการเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมโดยมิได้ให้ความสำคัญต่อลักษณะความสัมพันธ์ในเชิงเอารัดเอาเปรียบของนายทุนต่อผู้ใช้แรงงาน เป็นต้น

1.3 ทฤษฎีการกระจายรายได้และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

แนวความคิดของการพัฒนาประเทศนี้เป็นแนวความคิดใหม่ ซึ่งมีการเสนออย่างเป็นทางการโดยกลุ่มนักเศรษฐศาสตร์ เช่น เซนเนอร์และอัลดูวาเลีย (Chenery and Ahluwalia. 1976 : 42-47) เป็นต้น และเป็นข้อเสนอที่กล่าวว่าเป็นกลยุทธ์ที่สมบูรณ์แบบของการพัฒนาเศรษฐกิจ คิลลิก (Killick. 1981 : 142-155) กล่าวว่า ทฤษฎีของการกระจายรายได้และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนี้เป็นผลจากการปรับปรุงทฤษฎีของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเน้นในเรื่องการสะสมทุนและการลงทุน อันมีผลให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่การพัฒนาประเทศเกิดผลในเชิงลบดังกล่าวแล้วโดยสาระสำคัญทฤษฎีที่ปรับปรุงเสนอใหม่นี้ ให้ความสำคัญในเรื่องการเจริญเติบโตเช่นเดิม แต่เสนอมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดพลวัตของการกระจายรายได้ซึ่งเป็นมาตรการในระยะยาวเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องความยากจน การว่างงาน และอสมภาพ โดยที่เห็นว่าการพัฒนาประเทศนั้น

จะต้องมีมาตรการให้มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับน่าพึงพอใจเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจได้ทำการผลิตเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะได้นำผลผลิตนั้นไปจำหน่ายแจกจ่ายให้เป็นไปโดยเสมอภาค และลดช่องมาตรการต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจพร้อมกับมีการกระจายรายได้ที่คึกคัก (Killick. 1981 : 42-43) ได้กล่าวถึงการกระจายรายได้และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไว้ได้ดังนี้

1. การให้ความสำคัญต่อสาขาของการพัฒนาซึ่งให้ผลดีต่อการพัฒนาสำหรับเกษตรกรรายย่อยและผู้ประกอบกิจการอยู่ในสาขาที่ไม่เป็นทางการเช่น ผู้ไม่มีที่ดินทำกินและรับจ้างทางการเกษตร เป็นต้น

2. การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชนบท เพื่อยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของคนในชุมชนชนบท โดยการให้มีระดับผลผลิตที่สูงขึ้นและการให้มีบริการของรัฐในเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมการเกษตร น้ำคั้นน้ำใช้ การคมนาคมสื่อสารที่ดีขึ้น เป็นต้น มีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและกิจกรรมเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาในท้องถิ่นที่มีปัญหาเรื่องการถือครองที่ดิน ก็จำเป็นต้องมีการปฏิรูปที่ดิน

3. การให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อเทคนิคการผลิตที่ใช้แรงงานมากกว่าการใช้ทุน การสร้างงาน การประหยัดการใช้ทุนและเงินตราต่างประเทศและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

4. การควบคุมประชากรให้มีอัตราเพิ่มที่เหมาะสมเพราะความยากจนและการว่างงานนั้น มีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับการมีอัตราการเพิ่มของประชากรในระดับสูง

5. การกำหนดกลุ่มยากจนที่จัดและถูกต้องเพื่อเป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา และให้ทราบได้แน่ชัดว่าเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาหรือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สมควร

6. การปรับปรุงในเรื่องโอกาสที่กลุ่มยากจนต่าง ๆ จะเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของรัฐ โดยเฉพาะในด้านได้รับการศึกษาที่ดี บริการสาธารณสุขและน้ำคั้นน้ำใช้ที่ถูกสุขลักษณะ ที่อยู่อาศัย การคมนาคม การชลประทาน และการใช้อำนาจในการปกครอง เป็นต้น

สรุปแนวความคิดของการกระจายรายได้และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กล่าวได้ว่าเป็นกลยุทธ์ของการพัฒนาประเทศซึ่งประกอบด้วยมาตรการทางด้านนโยบายหลายประการ ซึ่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยหลักการเป็นสิ่งที่สมเหตุสมผล ส่วนปัญหาที่เป็นจุดอ่อนของแนวความคิดนี้ได้แก่ การนำเอามาตรการทางด้านนโยบายเหล่านั้นไปปฏิบัติ ซึ่งจะสัมฤทธิ์ผลเพียงใดหรือไม่ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของโครงสร้างของการบริหารในสาขาของรัฐ ปัญหาอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ ระบบการเมือง และความจริงจังของผู้นำทางการเมือง ปัจจัยประการหลังนี้ถือได้ว่าเป็นปัจจัยชี้ขาดถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของแนวความคิดในการพัฒนาประเทศดังกล่าว

1.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย

บอตตอมลีย์ (Bottomley, 1975 : 279-291) กล่าวว่า การที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบสูงมาก เนื่องมาจากเหตุผล 4 ประการ ได้แก่

1. ต้นทุนค่าเสียโอกาสของเงินให้กู้ ซึ่งได้แก่ ผลตอบแทนสูงสุดจากกิจกรรมที่นายทุนผู้ให้กู้ยอมเสียสละ ซึ่งนายทุนผู้ให้กู้แต่ละคนจะมีต้นทุนค่าเสียโอกาสที่ต่างกัน เพราะสารสนเทศ (ข่าว, ความรู้) ที่เกี่ยวกับช่องทางการลงทุนไม่สมบูรณ์เพียงพอ ตลาดมีการแข่งขันไม่สมบูรณ์ นายทุนให้กู้แต่ละคนจึงมีทัศนคติเกี่ยวกับความเสี่ยงไม่เหมือนกัน ต้นทุนค่าเสียโอกาสของผู้ให้กู้ที่เป็นพ่อค้า อาจเป็นผลตอบแทนจากการนำเงินให้กู้ไปลงทุนในด้านการค้า นอกจากนั้นระยะเวลาของการกู้ ยังมีผลต่อต้นทุนค่าเสียโอกาสด้วย เช่น กรณีการให้กู้ยืมเงินแก่ผู้กู้เพื่อนำเงินไปชำระหนี้ ธ.ก.ส. ในช่วงสิ้นงวดบัญชีธนาคาร กรณีนี้หลังจากชำระหนี้แล้ว ภายในระยะเวลา ไม่เกิน 1 เดือน ลูกหนี้สามารถกู้ยืม ธ.ก.ส. คืนมาได้ หากระยะเวลาการกู้สั้น ลักษณะเช่นนี้จะมีผลต่อต้นทุนค่าเสียโอกาสของผู้ให้กู้ เพราะผู้ให้กู้ไม่สามารถใช้เงินทุนให้เป็นประโยชน์ ได้ตลอดเวลา ทำให้ผู้ให้กู้ต้องคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าการกู้โดยทั่วไป จะเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยจะมีความสัมพันธ์ผกผันกับระยะเวลา

2. ต้นทุนธุรกรรม (ค่าโสหุ้ย) ในการปล่อยเงินกู้ ประกอบไปด้วยต้นทุน 3 ส่วน คือ

- 1) ต้นทุนในการคัดเลือกลูกค้า ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการตรวจสอบฐานะการเงินลูกค้า
- 2) ต้นทุนในการบริหารเงินกู้ เช่น ค่าใช้จ่ายในการทำสัญญา และ 3) ต้นทุนของการติดตามทวงหนี้หรือบังคับหนี้ ซึ่งต้นทุนเหล่านี้รวมถึงค่าเสียเวลา ค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงิน เช่น ค่ารถ ค่าจ้างง เป็นต้น

2.1 ต้นทุนในการคัดเลือกลูกค้าคือ ค่าเสียเวลาและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการตรวจสอบฐานะของลูกค้าผู้ให้กู้ หากวงเงินกู้ของลูกค้าสูง ค่าเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการคัดเลือกลูกค้าจึงสูงตามไปด้วย ดังนั้น วงเงินกู้ จึงมีความสัมพันธ์ที่ผกผันกับอัตราดอกเบี้ย

2.2 ต้นทุนในการบริหารเงินกู้ ประกอบไปด้วย ค่าใช้จ่าย ค่าเสียเวลาในการทำสัญญา การเจรจาต่อรองต่าง ๆ ดังนั้นต้นทุนในการบริหารเงินกู้จะต่ำถ้าวงเงินกู้มากและระยะเวลานาน นอกจากนี้สัญญาเงินกู้ที่ต่างกันจะมีต้นทุนในการบริหารที่ต่างกันด้วย เช่น สัญญากู้ยืมเงินแบบปากเปล่าที่นิยมทำในกลุ่มนายทุนที่เป็นมุสลิม ย่อมมีต้นทุนการบริหารที่ต่ำกว่าต้นทุนที่มีการทำสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนสัญญาเงินกู้ที่มีลักษณะของการจดทะเบียนจำนองย่อมมีต้นทุนในการบริหารสูงสุด

2.3 ต้นทุนในการบังคับสัญญาหรือติดตามทวงหนี้ที่ให้ผู้กู้ ขึ้นอยู่กับวงเงินกู้และหลักทรัพย์ของผู้กู้ที่นำมาค้ำประกัน

3. ค่าธรรมเนียมตอบแทนความเสี่ยง การกู้ยืมเงินเป็นกิจกรรมที่มีความเสี่ยงกับหนี้สูญสูง ซึ่งความเสี่ยงเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้และการมีเจตนาในการที่จะเบี่ยงหนี้ของผู้กู้ แต่ความสามารถในการชำระหนี้ขึ้นอยู่กับฐานะและการทำมาหากินของผู้กู้ ในส่วนที่คิน นับว่าเป็นหลักทรัพย์ที่สำคัญที่สุดที่จะแสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ ส่วนรายได้เป็นเสมือนเครื่องวัดความสามารถในการชำระหนี้ ดังนั้นจึงคาดว่าถ้าจำนวนที่คิน ที่ทำกินของผู้กู้ รายได้ของผู้กู้ รวมทั้งการทำสัญญากับนายทุนผู้ให้กู้โดยมีการจดทะเบียนจำนองที่ดินจะมีความสัมพันธ์ ผกผันกับอัตราดอกเบี้ย นั่นคือ สัญญาเงินกู้ที่มีการจดทะเบียนจำนอง เพื่อเป็นการค้ำประกันเงินกู้ จะมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าสัญญาเงินกู้ที่ไม่มีการค้ำประกัน

4. กำไรจากการผูกขาด คือ ส่วนเกินระหว่างอัตราดอกเบี้ยกับต้นทุนค่าเสียโอกาสของเงินให้กู้ รวมถึงค่าเสียหายในการให้กู้และค่าธรรมเนียมความเสี่ยง เช่น กรณีเมื่อนายทุนผู้ให้กู้ทราบว่าคุณซึ่งเป็นลูกค้านาคาร เช่น ธ.ก.ส. มีความจำเป็นต้องหาเงินเพื่อไปชำระหนี้ ธ.ก.ส. เมื่อถึงระยะเวลากำหนดส่งคืน ผู้กู้จึงหันมาขอเงินจากตลาดนอกระบบเพื่อนำเงินไปชำระหนี้ ธ.ก.ส. ให้ทันกำหนดระยะเวลา เพื่อจะรักษาประวัติของตนเอง นายทุนผู้ให้กู้จึงมักเรียกดอกเบี้ยเงินที่ผู้กู้ต้องการในอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าปกติ

อาจสรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยมีผลต่อการให้บริการเงินกู้ในระบบ เพราะการกู้เงินในตลาดเงินนอกระบบมีความต้องการใช้เงินกู้ ส่วนการให้กู้เงินของนายทุนผู้ให้กู้นั้นเกิดจากผลกำไรที่มาจากดอกเบี้ยที่ได้ผลตอบแทนที่สูงในระยะเวลาสั้น และในส่วนของทฤษฎีโครงสร้างตลาดและการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีนี้มาใช้ในการวิเคราะห์โครงสร้างของตลาดเงินนอกระบบว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินในระบบและนอกระบบ และการตัดสินใจให้กู้ยืมเงินนอกระบบนั้น เป็นแนวคิดหลักในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

จากแนวคิด ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น มีผลต่อประชาชนในการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้เข้ากับสังคมและเศรษฐกิจ จึงมีความจำเป็นต้องแสวงหารายได้ เพื่อนำมาใช้ในสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อหารายได้ไม่พอเพียงกับรายจ่าย จึงจำเป็นต้องใช้บริการเงินกู้ในระบบ เมื่อประชาชนมีความต้องการเงินกู้ในระบบมาก ทำให้มีธุรกิจเงินกู้เป็นจำนวนมากมาย

2. ความรู้เกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินในระบบและนอกระบบ

ภายใต้โครงสร้างระบบสินเชื่อของไทย ได้แบ่งลักษณะของการกู้ยืมเงินออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. การกู้ยืมเงินในระบบ ได้แก่ การกู้ยืมเงินจากแหล่งสถาบันการเงินที่ได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งถูกต้องตามกฎหมาย เช่น ธนาคาร สหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร

2. การกู้ยืมเงินนอกระบบ ได้แก่ การกู้ยืมเงินจากแหล่งนอกสถาบันการเงินที่เป็นแหล่งเงินกู้ที่ไม่ได้รับการจดทะเบียนอย่างถูกต้อง

สำหรับการกู้ยืมเงินในระบบนั้น จะมีขั้นตอนของการให้กู้ยืมเงินที่มีลักษณะยุ่งยากกว่าการกู้ยืมเงินจากนอกระบบ ลักษณะของการกู้ยืมเงินในระบบ ระยะเวลาในการดำเนินการขอกู้ยืมเงินถึงขั้นตอนการอนุมัติเงินให้กู้จะใช้เวลาในการกู้ยืมมาก เนื่องจากผู้ให้กู้ในระบบจะมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา และผลการพิจารณาจะให้กู้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับหลัก “5C” วรศ อุปปะดิน (2544 : 32) ได้กล่าวถึง หลักพื้นฐานของการพิจารณาการให้กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน “5C” ประกอบด้วย

1. Character หมายถึง คุณสมบัติของผู้กู้ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความต้องการ หรือความตั้งใจของผู้ที่จะกู้ที่จะชำระหนี้คืนเมื่อถึงกำหนดระยะเวลา ซึ่งบ่งบอกถึงความซื่อสัตย์ ความสามารถในการดำเนินกิจการ

2. Capacity หมายถึง ความสามารถในการหารายได้ของผู้กู้เพื่อนำมาชำระหนี้

3. Capital หมายถึง ความเข้มแข็งด้านการเงินของลูกค้ำ ซึ่งจะดูจากส่วนของทุนหรือเงินทุนของผู้กู้ เช่น ในการมาขอู้ ผู้ให้กู้ (ธนาคาร) จะพิจารณาถึงโครงการที่นำมาเสนอ ถ้าโครงการใช้เงินทุน 100 ล้านบาท แต่ถ้าผู้กู้ลงทุนส่วนตัวเพียง 10 ล้านบาท แล้วจะขอู้ธนาคาร 90 ล้านบาท ในลักษณะเช่นนี้ธนาคารจะไม่ให้กู้ เพราะเห็นว่าผู้ขอู้เอาเปรียบเจ้าหน้าที่มากเกินไป

4. Conditions หมายถึง เงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีผลต่อฐานะของผู้กู้ เช่น

4.1 สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เช่น ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด เงินตึง ระดับราคาสินค้า

4.2 สถานการณ์ด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ เช่น การปฏิวัติรัฐประหาร การจลาจล หรือปัญหาความวุ่นวายของประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

4.3 เงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ขอู้ ผู้บริหาร หรือเกี่ยวกับประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถในการบริหาร

5. Collateral ได้แก่ หลักประกันที่ผู้ขอู้จะนำมาวางไว้เป็นประกันหนี้ เช่น ที่ดิน บ้าน ฯลฯ

นอกจากนี้ การพิจารณาการให้กู้ยืมในระบบของสถาบันการเงินยังต้องคำนึงถึงหลัก “4P” ซึ่ง ฌฎฐ์ มงคลศรี (2540 : 44-45) ได้กล่าวไว้ในปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสินเชื่อของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ว่าต้องประกอบด้วย

1. People หมายถึง การวิเคราะห์ประวัติและเรื่องราวของผู้กู้ เพราะจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความตั้งใจของผู้กู้ในการชำระหนี้คืน

2. Purpose หมายถึง วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม สถาบันการเงินจำเป็นต้องทราบถึงวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม เพื่อที่จะสามารถตรวจสอบได้ว่าจำนวนเงินที่ลูกค้าต้องการกู้จะเพียงพอต่อการดำเนินกิจการหรือไม่ และโครงการมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

3. Payment หมายถึง ความสามารถในการหารายได้มาชำระหนี้

4. Protection หมายถึง หลักประกันความเสี่ยงของธนาคารในการให้กู้ยืมเงิน เพราะจะเป็นตัวช่วยให้ธนาคารลดอัตราความเสี่ยงไม่ต้องสูญเงินที่ให้กู้ไปในกรณีที่ผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้

ส่วนการกู้ยืมเงินนอกระบบ นายทุนผู้ให้กู้จะมีลักษณะเป็น 2 ประเภท คือ นายทุนผู้ให้กู้ประเภทสมัครเล่น เช่น ญาติ หรือผู้ให้กู้เพียง 1-2 รายเท่านั้น และนายทุนผู้ให้กู้ประเภทอาชีพ จะมีลักษณะเป็นนายทุนผู้ให้กู้ที่มีการดำเนินธุรกิจนอกระบบอย่างจริงจัง ได้แก่ พวกที่มีรายได้ประจำ เช่น ครู พยาบาล พ่อค้า เป็นต้น สำหรับขั้นตอนการให้กู้ยืมนอกระบบบางครั้งจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับการปล่อยเงินกู้ของสถาบันการเงิน นายทุนผู้ให้กู้บางรายจะพิจารณาการให้กู้โดยมีหลักทรัพย์มาค้ำประกัน และหลักทรัพย์ต้องทำนิติกรรมอย่างถูกต้องตามกฎหมายด้วย แต่ นายทุนผู้ให้กู้บางประเภทจะอาศัยความรู้จักกันในการพิจารณาให้กู้โดยการทำสัญญาผู้เพียงอย่างเดียว

สรุป ข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดระหว่างการกู้ยืมในระบบและการกู้ยืมนอกระบบ

1. ระยะเวลาในการดำเนินการขอกู้ สำหรับการกู้ยืมในระบบจะมีขั้นตอนต่าง ๆ มากมาย ในการดำเนินการ เช่น ขั้นตอนในการดำเนินการสัมภาษณ์ สอบถามข้อมูลลูกค้า ขั้นตอนการพิจารณาหลักประกัน การดำเนินการขออนุมัติวงเงิน การดำเนินการจดทะเบียนจำนอง ภายใต้อัตราดอกเบี้ยที่แน่นอน ต้องใช้เวลานานพอสมควร หากต้องการกู้ยืมเงินในระบบให้เร็ว ต้องขยันติดตามเรื่องราวจากธนาคารสม่ำเสมอ บางครั้งอาจต้องเสียเงินกินเปล่าได้โตะเพื่อให้ได้เงินที่เร็วขึ้น จะเห็นว่าส่งผลให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้ขอกู้ สำหรับการกู้ยืมนอกระบบโดยส่วนใหญ่แล้ว การพิจารณาให้กู้ยืมจะใช้เวลาน้อยกว่า การกู้ยืมในระบบมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในเงื่อนไขที่ตกลงกันระหว่างนายทุนผู้ให้กู้กับผู้กู้

2. อัตราดอกเบี้ย แม้ว่า การกู้ยืมเงินในระบบจะมีขั้นตอนและต้องใช้เวลาอย่างมาก แต่ข้อดีของการกู้ยืมเงินในระบบ คือ การที่มีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าการกู้ยืมจากนอกระบบมาก

3. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่าง ๆ การกู้ยืมเงินในระบบจะมีค่าใช้จ่ายมาก เช่น ค่าพาหนะในการดำเนินการติดต่อกับธนาคาร ซึ่งผู้กู้ในระบบจะต้องมีค่าดำเนินการติดตามเรื่องสม่ำเสมอ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสำรวจหลักประกัน ค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนจำนอง และค่าโสหุ้ยต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่านโยบายของรัฐที่จะให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยเงินกู้สู่ชนบทมากขึ้น การกู้ยืมเงินในระบบก็ไม่สามารถที่จะทดแทนการให้กู้ยืมเงินนอกระบบได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ เนื่องจาก

1. ผู้ที่จะกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ในระบบได้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีฐานะดี มีที่ดินเป็นของตนเอง กิจการหรือธุรกิจต้องมีผลผลิตส่วนเกิน (กำไร) ส่วนผู้ที่ยากจนโดยเฉพาะเกษตรกร จะไม่สามารถพึ่งพาแหล่งเงินกู้ในระบบได้ สาเหตุเพราะความเสี่ยงของการให้กู้ยืม ถ้าให้ผู้ที่มีฐานะที่ดี มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินของตนเอง จดทะเบียนจำนองไว้เป็นหลักประกันย่อมมีความเสี่ยงน้อยกว่า

2. การกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้ในระบบจะมีค่าเสียหายในการกู้ที่สูงมาก เช่น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการติดต่อธนาคารต้องใช้เวลาอย่างน้อย 1 – 2 เดือน เพราะต้องพาเจ้าหน้าที่ไปสำรวจหลักประกันก่อน และค่าจดทะเบียนจำนองที่ดินอีกร้อยละ 1 ของมูลค่าจำนอง

3. แม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยเงินกู้สู่ชนบท แต่เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่รัฐบาลกำหนดให้ปล่อยเงินกู้ยืมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าต้นทุนของเงินให้กู้ยืมและค่าใช้จ่ายในการให้กู้ยืมของธนาคาร ทำให้ธนาคารต่าง ๆ ไม่ค่อยปล่อยเงินกู้ยืมแก่เกษตรกรมากนัก ทำให้เงินกู้ที่จะปล่อยสู่ชนบทต่ำกว่าเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนด

4. การที่สถาบันการเงินในระบบปล่อยเงินกู้ในปริมาณที่ไม่เพียงพอกับความต้องการใช้เงินของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรจำเป็นต้องหันไปพึ่งพา นายทุนผู้ให้กู้นอกระบบ เพราะนอกจากจะมีความสะดวกกว่าแล้วยังสามารถกู้ได้เพียงพอกับความต้องการ (อนุภาพ หันพนานนท์. 2539 : 80)

3. ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการเงินกู้นอกระบบ

ผู้ให้กู้ยืมเงินนอกระบบจะต้องมีการตัดสินใจเพื่อให้กู้ยืมเงินกับบุคคลต่าง ๆ ในการตัดสินใจให้เงินกู้ ผู้ให้จะต้องหาข้อมูลข่าวสารและแหล่งข้อมูลผู้กู้ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้คือ

3.1 ประเภทข้อมูลข่าวสารที่ผู้ให้เงินกู้ต้องการ

ประเภทข้อมูลข่าวสารที่ผู้ให้เงินกู้ต้องการ ประกอบไปด้วย

3.1.1 ความสามารถในการหารายได้ของผู้กู้ นายทุนผู้ให้กู้มักถามเสมอว่าผู้กู้ต้องการกู้เงินไปทำอะไร หรือบางครั้งผู้กู้จะบอกนายทุนก่อนว่าต้องการเงินไปทำอย่างนั้นอย่างนี้และคิดว่าจะได้ผลดี สามารถนำเงินมาชำระหนี้คืนนายทุนได้ นายทุนผู้ให้กู้ส่วนใหญ่ต้องการผู้กู้ที่มีรายได้ที่มั่นคง เป็นผู้ที่มีความชำนาญในการประกอบอาชีพ ไม่เล่นการพนัน

3.1.2 พฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้กู้ ซึ่งพฤติกรรมที่นายทุนผู้ให้กู้เกรงกลัวและรู้สึกว่าเป็นอันตรายต่อการดำเนินธุรกิจของนายทุน ได้แก่ พฤติกรรมการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย ผู้กู้ที่ติดสุรา ติดเล่นการพนัน แม้ว่าผู้กู้เหล่านี้จะมีความสามารถในการหารายได้ แต่โอกาสของการได้เงินต้นคืนมีน้อยลง นายทุนผู้ให้กู้ส่วนมากต้องการให้ภรรยาของผู้กู้ได้รับรู้การยืมเงินของสามี เพราะสังคมไทยเชื่อว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้หญิงมีความรับผิดชอบมากกว่าผู้ชาย

3.1.3 ผู้กู้มีหนี้สินผูกพันกับเจ้าหนี้หลายรายหรือไม่ เพราะหากว่าผู้กู้มีหนี้สินจากหลายแหล่งพร้อม ๆ กัน ทำให้นายทุนผู้ให้กู้ไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้คืนได้

อย่างไรก็ตาม แม้วานายทุนผู้ให้กู้จะพยายามแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวผู้กู้ดังกล่าวแล้ว ความเสี่ยงของนายทุนผู้ให้กู้จากการประเมินข้อมูลที่ผิดพลาดก็ยังคงมีอยู่ เพราะหากนายทุนผู้ให้กู้ประเมินผิดพลาด อาจจะทำให้ความถึงการไม่ได้รับผลตอบแทนและเงินต้นคืนด้วย ดังนั้นก่อนที่นายทุนผู้ให้กู้จะให้กู้ จึงต้องวิเคราะห์ข้อมูลของผู้กู้ให้แน่นอนก่อน นายทุนผู้ให้กู้ไม่ต้องการผู้กู้ที่มีความเสี่ยงสูงแม้ว่าจะได้รับดอกเบี้ยที่สูง แต่นายทุนผู้ให้กู้ยินดีที่จะได้รับดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าได้ผู้กู้ที่ดี

สรุป จะเห็นว่าข้อมูลข่าวสารของผู้กู้เป็นปัจจัยสำคัญที่นายทุนผู้ให้กู้ต้องการ ผู้ให้กู้จะวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการจ่ายคืนเงินกู้ผิดพลาดหรือไม่ขึ้นอยู่กับข้อมูลข่าวสารถึงแม้ว่าจะประเมินความสามารถในการหารายได้ของผู้กู้ได้ แต่ก็ไม่สามารถประเมินการจ่ายคืนได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากรายได้ของผู้กู้ในอนาคตจะต้องถูกแบ่งใช้หนี้เงินกู้หลายราย

ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ นายทุนผู้ให้กู้ซึ่งเป็นผู้อุปถัมภ์จะไม่ต้องทำให้ผู้ที่อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของตนมีผู้อุปถัมภ์พร้อม ๆ กันหลายราย เพราะหากลูกหนี้มีผู้อุปถัมภ์คนเดียว ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ลูกหนี้จะหาผู้อุปถัมภ์รายใหม่ได้ลำบาก เพราะอย่างน้อยนายทุนผู้ให้กู้ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันบ้างในระดับหนึ่ง

3.2 แหล่งข้อมูลของผู้ให้กู้

แหล่งข้อมูลของผู้ให้กู้ แบ่งออกเป็น 2 แหล่งคือ

3.2.1 ข้อมูลที่นายทุนผู้ให้กู้ต้องแสวงหามาด้วยตนเอง โดยนายทุนผู้ให้กู้ต้องพยายามคลุกคลีสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านให้มาก เพราะเมื่อมีความสัมพันธ์กับชาวบ้านก็จะสามารถสอบถามข้อมูลได้มาก

3.2.2 นายทุนผู้ให้กู้หาข้อมูลจากบุคคลที่ตนเชื่อถือได้ ซึ่งแบ่งเป็น 1) ผู้ที่นายทุนผู้ให้กู้เชื่อถือในคุณยพินิจและความซื่อสัตย์ เป็นผู้พาผู้กู้ที่ตนไม่รู้จักมาขอกู้ โดยนายทุนผู้ให้กู้จะให้ผู้ที่พามาเซ็นสัญญาค้ำประกัน แต่บางครั้งเพียงแค่แนะนำและให้ข้อมูลว่าใคร ประกอบอาชีพ

อะไร เชื่อใจได้แค่ไหนเท่านั้น และ 2) นายทุนผู้ให้กู้มีบุคคลที่เชื่อถือได้ทำหน้าที่เป็นเสมือน “นายหน้า” เป็นผู้มาติดต่อขอกู้ โดยนายทุนผู้ให้กู้จะคิดเปอร์เซ็นต์เป็นค่านายหน้าด้วย

3.3 เทคนิคการติดตามบังคับหนี้

แม้ว่านายทุนผู้ให้กู้จะเป็นผู้แสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวผู้กู้อยู่เสมอ แต่บางครั้ง การได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารจากการประเมินที่ผิดพลาดก็ยังมีอยู่ เมื่อนายทุนผู้ให้กู้ปล่อยเงินกู้ไปแล้ว หากเงินกู้ที่ปล่อยไปมีปัญหา ผู้ให้กู้ยังต้องมีการดำเนินการติดตามบังคับหนี้ต่อไป ดังนั้นจึงแบ่งวิธีการติดตามบังคับหนี้ออกได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การติดตามบังคับหนี้โดยตัวผู้กู้ประกัน การกู้ยืมเงินโดยมีผู้ค้ำประกันหากว่าผู้กู้ไม่ไปชำระหนี้ตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงกันแล้ว นายทุนผู้ให้อาจบีบบังคับทางอ้อมให้ผู้ค้ำประกันเป็นผู้ติดตามหนี้แทน ทั้งนี้ผู้ค้ำประกันเป็นเสมือนผู้มีภาระรับผิดชอบร่วมกัน สำหรับกรณี ที่ผู้กู้เป็นผู้เบี้ยวหนี้

ขั้นตอนที่ 2 การติดตามบังคับหนี้โดยตัวนายทุนผู้ให้กู้เอง ในกรณีการกู้ยืมไม่มีผู้ค้ำประกัน เมื่อผู้กู้ผิดเงื่อนไขที่ตกลงไว้ ผู้ให้กู้จำเป็นต้องออกไปติดตามบังคับหนี้เอง ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาการผิดเงื่อนไข การที่ผู้ให้กู้ออกไปติดตามบังคับหนี้เอง มีผลดีคือสามารถทราบถึงสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ขั้นตอนที่ 3 การติดตามบังคับหนี้โดยอาศัยอำนาจของผู้มีอิทธิพลหรือเจ้าพ่อ เมื่อการติดตามในขั้นที่ 1-2 ไม่ประสบผลสำเร็จ นายทุนผู้ให้กู้มักไปขอให้ผู้มีอำนาจหรือเจ้าพ่อในท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการติดตามบังคับหนี้ได้ โดยอาจจะเสนอผลตอบแทนเป็นสินน้ำใจหรือหักเปอร์เซ็นต์ของเงินที่ติดตามบังคับหนี้ได้

ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นตอนการติดตามบังคับหนี้โดยอาศัยอำนาจกฎหมายของรัฐเป็น ขั้นตอนการดำเนินงานที่ผู้ให้กู้มีการทำสัญญาการกู้ยืมเงินกับผู้กู้ที่ถูกต้องตามกฎหมายเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการติดตามบังคับหนี้ได้ ขั้นตอนนี้ผู้ให้กู้ต้องมีหลักฐานการกู้ยืมที่ถูกต้อง

4. ความรู้เกี่ยวกับตลาดเงินกู้ในระบบ

ตามที่รัฐบาลยุคพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร มีนโยบายเกี่ยวกับการปล่อยสินเชื่อสู่ชนบท โดยให้มีจัดสรรผ่านธนาคารพาณิชย์ที่เคยดำเนินการในอดีตและยังกระทำจนถึงปัจจุบัน จะเห็นว่าปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในประเทศ ที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อการลงทุนและหมุนเวียน ทั้งในภาคเกษตรกรรมและภาคธุรกิจ ความจำเป็นดังกล่าวที่จะต้องหาเงินมาเพื่อการลงทุนและเพื่อการหมุนเวียนของประชาชนในภาคเกษตรกรรมและภาคธุรกิจ จึงทำให้ประชาชนในประเทศจำนวนไม่น้อยต้องหันไปพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากตลาดเงินกู้ในระบบ ทั้งนี้

ประชาชนเหล่านั้นทราบดีว่าการหันไปพึ่งพาแหล่งเงินทุนนอกระบบนั้น ต้องเสียดอกเบี้ยที่สูงกว่า การกู้จากแหล่งเงินกู้ในระบบ เช่น ธนาคาร แต่เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับการปล่อยสินเชื่อดูชนบทมีจำนวนจำกัด ผู้กู้ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องลงทุนในภาคเกษตรกรรมและภาคธุรกิจที่ไม่สามารถได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐได้ ต้องยอมเสียดอกเบี้ยที่สูงกว่าการกู้ในระบบ ดังนั้น จะเห็นว่าปริมาณความต้องการเงินกู้ยืมในตลาดนอกระบบมีผลมาจากปริมาณให้กู้ยืมเงินในระบบที่ไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชนในประเทศ หรือไม่สามารถบรรจุเงินไหลเข้าการกู้ยืมจากการกู้ในระบบได้นั่นเอง เมื่อความต้องการเงินลงทุนและหมุนเวียนที่ไม่เพียงพอหรือเงินไหลเข้าการกู้ยืมเงินที่ยังขาด ผู้ที่ต้องการเงินจึงหันไปกู้เงินจากตลาดนอกระบบ ทำให้นายทุน ผู้ให้กู้ในตลาดนอกระบบสามารถมีอำนาจผูกขาด ที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบและปริมาณเงินกู้ยืมที่จะปล่อยกู้ให้กับผู้กู้แต่ละรายได้ ดังนั้น จึงทำให้ตลาดเงินกู้นอกระบบเป็นตลาดที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าตลาดเงินกู้ในระบบหลายเท่าตัว และเป็นตลาดที่มีการแข่งขันไม่สมบูรณ์นั่นเอง

กล่าวโดยสรุปว่า คนส่วนหนึ่ง มักมองภาพนายทุนผู้ปล่อยเงินกู้เป็นเสมือนในภาพยนตร์ไทยที่ขูดรีด หน้าเลือด และโหดร้ายแต่ในภาพที่พบในสินเชื่อชนบทที่เกษตรกรของนายทุน คือผู้ที่คอยให้การอุปถัมภ์ช่วยเหลือพวกเขา เพราะพวกเขาไม่รู้จะไปกู้ยืมเงินที่ใด บางครั้งก็ยังมีผ่อนปรนอัตราดอกเบี้ยในยามที่เกิดภัยธรรมชาติ แต่ทั้งหมดนี้ก็เพื่อการรักษาผลประโยชน์ของนายทุนเอง ดังนั้น เมื่อนึกถึงภาพรวมของนายทุนที่เป็นธรรมแล้วรู้สึกสอดคล้องกับในภาพยนตร์ไทย ความสัมพันธ์ของปริมาณเงินกู้ในตลาดสินเชื่อในระบบกับปริมาณเงินกู้นอกระบบ จะขึ้นอยู่กับผู้ให้กู้ที่เป็นพ่อค้าและบริษัทธุรกิจหุ้นส่วน เพราะนายทุนทั้งสองประเภทเป็นผู้ที่ทำธุรกิจเชื่อมโยงระหว่าง 2 ตลาด เช่นการเพิ่มหรือการลดวงเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ จะส่งผลถึงปริมาณเงินกู้นอกระบบ แต่การขึ้นหรือลดอัตราดอกเบี้ยในระบบจะไม่กระทบต่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบส่วนที่กระทบก็มีกำไรพิเศษโดยการนำเงินในระบบมาปล่อยเงินกู้ในตลาดนอกระบบ

นายทุนผู้ให้กู้ในหมู่บ้านนิยมเปิดร้านค้าของชำหรือขายของเบ็ดเตล็ด วัตถุประสงค์นั้นมีใช้เพื่อต้องการกำไรจากการค้าเท่านั้นแต่ยังสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารและยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ ด้วย และมีโอกาสขยายตลาดสินเชื่อหรือให้กู้เงินมากขึ้น นายทุนผู้ให้กู้ไม่ชอบให้ผู้กู้เงินจากหลายแหล่งเพราะจะทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลของนายทุนเกี่ยวกับความสามารถในการจ่ายเงินกู้ในอนาคตผิดพลาด เพราะแม้ว่านายทุนผู้ให้กู้จะสามารถประเมินรายได้ในอนาคตของผู้กู้ได้ แต่จะประเมินความสามารถในการจ่ายเงินไม่ได้ ที่ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยสูง ๆ มิใช่ว่าจะได้รับการกู้เสมอไป เพราะนายทุนจะประเมินว่ามีความเสี่ยงสูงทันที ตรงกันข้ามกับนายทุน ผู้ปล่อยกู้ ยินดีได้รับดอกเบี้ยที่ต่ำมากกว่า หากทราบว่าผู้กู้เป็นผู้ที่มีคุณภาพดี(ลูกหนี้ชั้นดี) สินเชื่อในระบบ ผู้กู้กับผู้ให้กู้ต้องมีความคุ้นเคยกันมาบ้าง หรือผู้ให้กู้ว่าผู้กู้นี้จะสามารถเร่งรัด

หนี้สินหรือทวงถามได้ด้วยวิธีการใด การให้กู้ยืมมีความคล่องตัวสูง ดอกเบี้ยไม่มีกฎเกณฑ์ตามกฎหมาย ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้กู้กับผู้กู้หรือบางครั้งอาจไม่เรียกเก็บดอกเบี้ยก็มี แต่ผู้ให้กู้หวังผลตอบแทนด้านอื่น ๆ เช่น การให้ข่าวสารข้อมูล (เจมส์ คี ปี้นทอง และประยงค์ เนตยารักษ์. 2540 : 24)

มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ ไว้ดังนี้

อุทิศ นาคสวัสดิ์ (2545 : 3) กล่าวว่า ตลาดเงินกู้ในระบบในชนบทไทย มีการแข่งขันค่อนข้างสูง ผู้กู้ส่วนใหญ่สามารถกู้เงินทุนจากนายทุนเงินกู้ไม่มากกว่าหนึ่งคน การตกข่าวเหนียวลดลงมากและการกู้จากเจ้าของที่ดินก็มีค่อนข้างน้อยแสดงว่าผู้ให้กู้มีอำนาจผูกขาด เหตุที่อัตราดอกเบี้ยในชนบทอยู่ในเกณฑ์สูง เพราะการให้กู้ในชนบทมีความเสี่ยงสูง ค่าเสียหายในการให้กู้และค่าเสียโอกาสในการลงทุนของผู้ให้กู้ค่อนข้างสูง กำไรจากการผูกขาดจึงมีน้อยมาก

ลอง (Long. 1968 : 275-288) กล่าวว่า ผู้ใช้บริการเงินกู้ในระบบ ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์สำนักนีโอคลาสสิก เชื่อว่าแม้ว่ากิจกรรมการให้กู้ยืมเงินจะมีปัญหาความไม่แน่นอน เพราะนายทุนผู้ให้กู้อาจไม่ได้รับเงินคืนจากผู้กู้ แต่กลไกราคาในตลาดเงินกู้ในระบบจะสามารถทำหน้าที่ จัดสรรเงินกู้ในระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลาดนอกระบบเป็นตลาดแข่งขัน การที่อัตราดอกเบี้ยนอกระบบอยู่ในระดับสูงไม่ได้หมายความว่านายทุนผู้ให้กู้จะได้กำไรเกินปกติ หรือมีอำนาจผูกขาดสูง แต่เป็นเพราะการให้กู้แก่เกษตรกรมีความเสี่ยงสูงทั้งต้นทุนในการให้กู้และต้นทุนค่าเสียโอกาสของเงินทุน

แพนตัม (Pantum. 1965 : 43) เชื่อว่า ตลาดเงินกู้ในระบบและตลาดในระบบมีความเชื่อมโยงกัน มากกว่าความเข้าใจของคนทั่วไป กล่าวคือ เงินกู้ในระบบมิเป็นจำนวนมากของผู้ให้กู้ในระบบได้มาจากสถาบันการเงินในระบบ

บาฮาสุรี (Bhaduri. 1977 : 351-352) กล่าวว่า ผู้ใช้บริการเงินกู้ในระบบ หมายถึง ตลาดเงินกู้ในระบบว่ามีลักษณะเป็นตลาดกึ่งศักดินา ไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ ในตลาดเงินกู้ในระบบ มีนายทุนผู้ให้กู้อยู่รายเดียวที่ผู้กู้เชื่อว่าสามารถพึ่งพาได้ ดังนั้น นายทุนผู้ให้กู้จึงมีอำนาจผูกขาดที่จะเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยจากผู้กู้แต่ละรายในอัตราที่ต่างกัน ทั้งนี้เพื่อลดอัตราความเสี่ยงจากการเบี้ยว และนายทุนผู้ให้กู้สามารถตีราคาประเมินหลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันของผู้กู้ในราคาที่ต่ำกว่าความเป็นจริงได้ ดังนั้น อำนาจการผูกขาดจึงมาจากอำนาจทางการเมืองและกฎเกณฑ์ของสังคม

เวอร์มานี (Virmani. 1981 : 425) กล่าวว่า ผู้ใช้บริการเงินกู้ในระบบ หมายถึง ลักษณะของตลาดเงินกู้ในระบบเป็นตลาดที่มีการผูกขาด นายทุนผู้ให้กู้จะขูดรีดโดยเรียกอัตราดอกเบี้ยที่สูงมาจากผู้กู้ จนทำให้ผู้กู้ต้องยากจนยิ่งขึ้น บางครั้งอาจเป็นหนี้จนต้องสูญเสียที่ดินที่ทำมาหากิน

ความเชื่อเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนาต้องดำเนินนโยบายการแทรกแซงตลาดสินเชื่อระบบ

สรุป การใช้บริการเงินกู้ในระบบ เป็นกระบวนการกู้ยืมเงินนอกเหนือการควบคุมของกฎหมาย เป็นความสมัครใจและยินยอมระหว่างเจ้าของเงินและผู้ต้องการเงิน โดยผู้กู้ต้องเสียอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่ากฎหมายกำหนด จึงขึ้นอยู่กับความพอใจของเจ้าของเงินกู้

5. ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจนอกระบบกับผู้มีอิทธิพล

เศรษฐกิจนอกระบบหรือเศรษฐกิจใต้ดิน หรือเศรษฐกิจผิดกฎหมาย หรือเศรษฐกิจสีดํา หรือเศรษฐกิจสีเทา หมายถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่ได้ถูกบันทึกไว้ในบันทึกรายได้ประชาชาติ เป็นกิจกรรมที่ไม่มีการเสียภาษีและกฎหมายไม่ให้การรับรอง กิจกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) ธุรกิจนอกกฎหมาย เช่น หวายใต้ดิน บ่อนการพนัน พนันฟุตบอล จับยี่กี การค้ายาเสพติด การปล่อยเงินกู้นอกระบบและเพศพาณิชย์ 2) การคอร์รัปชันทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน เช่นการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย การออกกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ธุรกิจของนักการเมือง เงินใต้โต๊ะจากโครงการ การจัดซื้อจัดจ้างที่นักธุรกิจจ่ายให้กับนักการเมืองและข้าราชการและช่วยประเภทต่าง ๆ ที่ตำรวจเรียกเก็บจากพ่อค้าและนักธุรกิจบางประเภทและ 4) ธุรกิจนอกระบบ เช่น รถจักรยานยนต์รับจ้าง รถตู้โดยสารผิดกฎหมาย สุราพื้นบ้าน ฆาตกรรมหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ต่าง ๆ รวมถึงแม่ค้าหาบเร่แผงลอย ธุรกิจเหล่านี้บางครั้งจัดเป็นธุรกิจนอกระบบประเภทหนึ่งด้วยแต่เป็นธุรกิจในภาคที่ไม่เป็นทางการ

ธุรกิจนอกระบบมีผลกระทบด้านลบต่อสังคมไม่เท่าเทียมกัน บางประเภทมีผลเสียต่อสังคมมาก บางประเภทไม่ค่อยมีผลเสียต่อสังคม หากเจาะจงธุรกิจนอกระบบที่มีผลเสียต่อสังคมก็จะอยู่ในประเภท 1-3 คือ ธุรกิจนอกกฎหมาย การคอร์รัปชันและการหลีกเลี่ยงภาษี ในทางตรงกันข้ามธุรกิจนอกระบบที่เป็นผลดีต่อสังคม ได้แก่ รถจักรยานยนต์รับจ้าง รถตู้โดยสาร ฆาตกรรมหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ และแม่ค้าหาบเร่แผงลอย

เศรษฐกิจนอกระบบอาจจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามบทบาทและหน้าที่ในสังคม คือ เป็นเศรษฐกิจนอกระบบสีดํา เช่น การค้ายาเสพติด การคอร์รัปชัน ฯลฯ เศรษฐกิจสีเทา เช่น ธุรกิจอาบอบนวด หวายใต้ดิน ฯลฯ และเศรษฐกิจนอกระบบสีขาว เช่น รถจักรยานยนต์รับจ้าง รถตู้โดยสาร ฯลฯ อย่างไรก็ตามมุมมองจากคนต่างอาชีพ ต่างชนชั้นและต่างสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจก็อาจทำให้ สี ของเศรษฐกิจนอกระบบแตกต่างกันได้เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น สุราพื้นบ้านที่ชาวบ้านผลิตขึ้นเพื่อขาย แต่ไม่ได้รับการยอมรับจากราชการเพราะถือว่าเป็น “สุราเถื่อน” แต่ชาวบ้านทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคไม่ได้รู้สึกว่าสุราพื้นบ้านเป็นเรื่องเลวร้ายอะไร ชาวบ้านที่เป็นผู้ผลิต

มองสุราพื้นบ้านว่าเป็นเรื่องดีที่ทำให้มีรายได้เพิ่ม ส่วนชาวบ้านที่เป็นผู้บริโภคพบว่าคุณภาพสุราพื้นบ้านดีและราคาถูกช่วยให้พวกเขาประหยัด ซึ่งตรงกันข้ามกับราชการที่ถือว่าสุราพื้นบ้านเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ในแง่นี้ก็กล่าวได้ว่า ในขณะที่รัฐบาลถือว่าสุราพื้นบ้านเป็น เศรษฐกิจสีดำ แต่ชาวบ้านกลับมองเรื่องเดียวกันนี้ว่าเป็น เศรษฐกิจสีขาว

เศรษฐกิจนอกระบบเป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่เข้าไปเกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง ตัวอย่างเช่น หวยใต้ดิน ซึ่งมีคนทั่วประเทศเข้าไปเกี่ยวข้องถึง 23.7 ล้านคน หรือกรณีธนาคารหมู่บ้านที่ชาวบ้านในชนบทพากันจัดตั้งเป็นสถาบันการเงินของตัวเองโดยไม่มีกฎหมายรับรองในหลายสิบจังหวัด และหากรัฐบาลจะออกกฎหมายรับรองชาวบ้านก็อาจไม่ยอมรับ เช่นเดียวกับธุรกิจรถจักรยานยนต์รับจ้าง และรถตู้โดยสารที่มีคนใช้บริการวันละนับล้านคนทั่วประเทศ

ขนาดของเศรษฐกิจนอกระบบของไทยระหว่างปี พ.ศ. 2536 - 2538 ถูกประมาณการเป็นครั้งแรกโดย ผาสุก พงษ์ไพจิตร, สังคีต พิริยะรังสรรค์ และนวนลน้อย ตรีรัตน์ (2543 : 12) จากการศึกษากิจกรรม 6 ประเภท คือ ยาเสพติดผ่านประเทศไทย การค้าอาวุธสงคราม น้ำมันเถื่อน ค่าบริการโสเภณี ค่าบริการนายหน้าค้าแรงงานพม่าเข้าไทย การค้าหญิงไทยไปต่างประเทศ และการพนัน มีมูลค่าเพิ่ม ระหว่าง 286,000 – 457,000 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8 – 13 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ

สังคีต พิริยะรังสรรค์ และคณะ (2544 : 5-6) ได้ประมาณขนาดเศรษฐกิจการพนัน ซึ่งประกอบด้วย หวยใต้ดิน พนันฟุตบอล บ่อนการพนัน หวยหุ้น หวยออมสิน หวยรายวัน (จับยี่กี) และหวย ช.ก.ศ. ว่าอยู่ในราว 353,000 – 415,000 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 7 – 8 ของ GNP หากรวมกิจกรรมเศรษฐกิจใต้ดินทุกประเภทในประเทศไทย มูลค่าต่ำสุดจะไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของ GNP

ไฟรดริก และโดมินิก (Friedrich and Dominik, 2002 : 32) ได้ศึกษาขนาดของเศรษฐกิจนอกระบบ 84 ประเทศระหว่างปี พ.ศ. 2531 – 2543 พบว่า ประเทศกำลังพัฒนาเศรษฐกิจนอกระบบมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 35 – 44 ของ GDP กล่าวคือ เศรษฐกิจนอกระบบของไนจีเรียอยู่ที่ร้อยละ 77 ไทยร้อยละ 70 อียิปต์ร้อยละ 69 และโบลิเวียร้อยละ 67 ชิลีร้อยละ 19 ฮองกงร้อยละ 14 สิงคโปร์ร้อยละ 14 และแอฟริกาใต้ร้อยละ 11 ประเทศในกลุ่มสมาชิกองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา หรือ OECD ระบุว่าเศรษฐกิจนอกระบบมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 14 – 16 ของ GDP โดยกรีซมีร้อยละ 30 อิตาลีร้อยละ 27 สหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียร้อยละ 10 เท่ากัน และสวีเดนร้อยละ 9 ส่วนในกลุ่มประเทศที่ระบบเศรษฐกิจอยู่ในระยะเปลี่ยนผ่าน พบว่าเศรษฐกิจนอกระบบมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 21 – 30 ของ GDP โดยจอร์เจีย ร้อยละ 64 รัสเซียร้อยละ 44 อุซเบกิสถาน ร้อยละ 39 บัลแกเรีย ร้อยละ 34 และ สโลวาเกีย ร้อยละ 11

เศรษฐกิจนอกระบบมีความสัมพันธ์กับผู้มีอิทธิพลในสังคมไทยอย่างไรและใครคือผู้มีอิทธิพลที่แท้จริงในสังคมไทย ปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลได้ประกาศนโยบายปราบปรามผู้มีอิทธิพลกลุ่มบุคคลที่รัฐบาลประกาศว่าเป็นผู้มีอิทธิพล 15 อาชีพ ได้แก่ 1) ฮั้วประมูล 2) รับผลประโยชน์ เช่น แก๊งคัมมิวนิเตอร์ไซค์ 3) คุมบ่อน 4) ค้าหอยใต้ดิน 5) คัมตุ้นักท่องเที่ยว 6) คุมตู้เกมส์ไฟฟ้า 7) เรียกค่าคุ้มครองจากร้านค้า 8) คุมสถานบริการ 9) แก๊งทวงหนี้ 10) แก๊งค่าบริการทางเพศและเด็ก 11) ชุมมือปืน 12) แก๊งลักลอบขนของหนีภาษี 13) ขบวนการลักลอบนำคนออกนอกประเทศหรือช่วยคนเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมาย 14) ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม และ 15) บุกรุกที่สาธารณะ

ขอบเขตและกลุ่มอาชีพที่รัฐบาลกำหนดว่าใครคือผู้มีอิทธิพลในสังคมไทย ทำให้เกิดความสับสนขึ้นอย่างน้อยที่สุดสองประการ คือ ประการแรก ไม่ได้มีการจำแนกระหว่างผู้มีอิทธิพลขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กออกจากกัน ตัวอย่างเช่น พวกฮั้วประมูลอาจจะเป็นพ่อค้ารายใหญ่หรือเป็นผู้มีอิทธิพลรายใหญ่ ส่วนคนคุมตู้เกมส์ไฟฟ้าอาจเป็นเพียงผู้มีอิทธิพลขนาดเล็ก ๆ เท่านั้น คำถามก็คือ ทำไมรัฐบาลจึงไปสนใจคนคุมตู้เกมส์ไฟฟ้าแทนที่จะเป็นเจ้าของตู้เกมส์ไฟฟ้า ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลมากกว่า ประการที่สอง 15 กลุ่มอาชีพที่มีอิทธิพลของรัฐบาลทำให้ภาพของผู้มีอิทธิพลสับสน เพราะเป็นการปนประหว่างผู้มีอิทธิพลกับเครือข่ายหรือเครือข่ายทำงานของผู้มีอิทธิพล พวกฮั้วประมูลอาจเป็นผู้มีอิทธิพล แต่พวกแก๊งมือปืนรับจ้างและคนคุมตู้เกมส์ไฟฟ้าเป็นเพียงเครือข่ายหรือเครือข่ายทำงานของผู้มีอิทธิพลมากกว่า

ผู้มีอิทธิพลไม่ได้อยู่โดด ๆ แต่กลุ่มคนที่มีเครือข่ายและทำงานเป็นเครือข่าย ผู้มีอิทธิพลสามารถใช้บุคลิกความสามารถของตนหรือสถานะของตัวเองได้เกินกว่าที่กฎหมายให้อำนาจไว้ บางคนเป็นเพียงกำนัน แต่กลับมีอำนาจครอบคลุมทั้งอำเภอหรือจังหวัด อำนาจของเขามีมากกว่า ส.ส. ส.ว. ส.จ. ส.ท. ทุกคนในจังหวัด กลุ่มผู้มีอิทธิพลมีหลายระดับที่แตกต่างกัน กลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดหรือพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ ผู้มีอิทธิพลที่ใหญ่ที่สุดในบรรดาผู้มีอิทธิพลด้วยกัน คนทั่วไปเรียกว่า เจ้าพ่อ

ผู้มีอิทธิพลอาจจำแนกออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ คือ ผู้มีอิทธิพลที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้มีอิทธิพลที่อยู่ในระบบกับผู้มีอิทธิพลที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้มีอิทธิพลที่อยู่นอกระบบผู้มีอิทธิพลที่อยู่ในระบบการเมืองและราชการ ได้แก่ กลุ่มนักการเมือง (เช่น ส.ส. ส.ว. นายก อบจ. นายกเทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ตำรวจและข้าราชการ ส่วนผู้มีอิทธิพลที่ไม่อยู่ในระบบการเมืองและราชการ เช่น เจ้ามือหอยใต้ดิน เจ้าของบ่อน หัวหน้าคัมมิวนิรด์ผู้โดยสาร ฯลฯ เปรียบเทียบอำนาจและอิทธิพลของผู้มีอิทธิพลสองกลุ่มนี้แล้ว ผู้มีอิทธิพลในระบบจะมีอำนาจและอิทธิพลเหนือกว่า ผู้มีอิทธิพลนอกระบบมาก

ในบรรดากลุ่มผู้มีอิทธิพลนอกเหนือจากกลุ่มนักการเมืองแล้ว ในกลุ่มข้าราชการด้วยกัน ตำรวจอาจถือเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลได้ เพราะ ประการแรก พ่อค้า นักธุรกิจที่ทำธุรกิจถูกกฎหมาย นอกจากจะต้องเสียภาษีอย่างถูกต้องให้แก่รัฐบาลแล้วก็ยังคงเสียภาษีผิดกฎหมายให้แก่ตำรวจเพื่อซื้อความสะดวกในการทำธุรกิจด้วย มีคำกล่าวของนักธุรกิจทั่วไปว่า ไม่จ่ายส่วยให้กับตำรวจก็ทำธุรกิจต่อไปไม่ได้ สำหรับสังคมไทยในปัจจุบันแล้วอาจไม่เป็นการเกินเลยที่จะกล่าวว่า ในการประกอบธุรกิจใด ๆ แทบทุกประเภท ไม่ว่าจะถูกกฎหมายหรือไม่ถูกกฎหมายก็ตาม ผู้ประกอบการจะต้องจ่ายภาษีบนดินให้แก่รัฐและจ่ายภาษีใต้ดินให้แก่ตำรวจ และโดยทั่วไปภาษีที่จ่ายให้แก่ตำรวจนั้นสูงกว่าภาษีที่พ่อค้า นักธุรกิจจ่ายให้แก่รัฐบาลเสียอีก ฉะนั้นคำกล่าวที่ว่ารัฐไทยในขณะนี้ เป็นรัฐตำรวจ หรือ รัฐช้อนรัฐ จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ประการที่สอง ผู้มีอิทธิพลนอกระบบราชการส่วนใหญ่ มักอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ดูแลของตำรวจ ตัวอย่างเช่น หัวหน้าคูมวินรถจักรยานยนต์ หัวหน้าคูมวินรถตู้โดยสาร ผู้คุมบ่อนการพนัน และผู้ค้าห่วยใต้ดินต่างประกอบอาชีพของตนได้เป็นปกติราบเท่าที่ยังส่งส่วยเป็นรายเดือนให้แก่ตำรวจทั้งสิ้น

เศรษฐกิจนอกระบบกับผู้มีอิทธิพลมีความสัมพันธ์กันตามขนาดของผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ในธุรกิจนอกกฎหมาย (เช่น การค้าเสพติด ห่วยใต้ดินและบ่อนการพนัน) และกิจกรรมการคอร์รัปชันในโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ จะเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลรายใหญ่ เสมอไป ส่วนธุรกิจนอกระบบ เช่น วินรถจักรยานยนต์ และวินรถตู้โดยสาร ก็เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้มีอิทธิพล เช่นเดียวกัน เพียงแต่ขนาดของผู้มีอิทธิพลในธุรกิจนอกระบบจะเล็กกว่าผู้มีอิทธิพลในธุรกิจนอกกฎหมาย แม้กระทั่งบรรดาแม่ค้าที่ขายอาหารตามตรอกซอกซอยก็ยังเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลในระบบเช่นเดียวกัน คือ เจ้าหน้าที่เทศกิจที่จะมาเดินเก็บ “ส่วยรายวัน” จากบรรดาแม่ค้าเหล่านี้

ขบวนการและเครือข่ายของกลุ่มผู้มีอิทธิพลที่ไปหาผลประโยชน์จากธุรกิจนอกกฎหมาย (เช่น การค้าบ่อนหรือผิดกฎหมายและการคอร์รัปชันในโครงการขนาดใหญ่) จะมีความสลับซับซ้อนมากกว่ากลุ่มผู้มีอิทธิพลที่ไปหาผลประโยชน์จากธุรกิจนอกระบบ (เช่น รถจักรยานยนต์รับจ้าง และรถตู้โดยสาร) เพราะผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต้องอาศัยกลุ่มบุคคลจำนวนมากที่มีอำนาจทางการเมือง อำนาจในระบบราชการหลายหน่วยงานและผู้มีอำนาจทางด้านเศรษฐกิจมากกว่า (สังคีต พิริยะรังสรรค์. และคณะ. 2544 : 5)

6. พฤติกรรมการใช้บริการและการให้บริการเงินกู้นอกระบบ

นักวิชาการได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการและการให้บริการเงินกู้นอกระบบ ดังนี้

6.1 พฤติกรรมการใช้บริการเงินกู้นอกระบบ

วาลวีชนี เสงเจริญ (2546 : 54-55) ได้ศึกษา พฤติกรรมการใช้บริการเงินกู้ยืมนอกระบบ โดยผู้ให้บริการเงินกู้ยืมนอกระบบมีพฤติกรรมการให้บริการ ดังนี้

1. ธุรกิจเงินกู้ยืมนอกระบบเป็นแหล่งการเงินที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติของสภาวะตลาดการเงิน
2. ประชากรส่วนใหญ่ที่ใช้บริการเงินกู้ยืมนอกระบบเป็นเพศชาย อายุระหว่าง 30-40 ปี
3. สถานภาพสมรส การศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีบุคคลในความอุปการะเฉลี่ย 1-3 คน
4. อาชีพหลักค้าขาย อาชีพเสริมเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าขายตรง รายได้อาชีพหลัก 5,000-10,000 บาทต่อเดือน
5. รายได้จากอาชีพเสริมน้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน
6. พฤติกรรมการใช้บริการของผู้ใช้บริการเงินกู้ยืมนอกระบบคือมีความถี่ในการใช้บริการน้อยกว่า 2 ครั้งต่อปี
7. วงเงินกู้ยืมต่ำสุดช่วง 3,001-10,000 บาท
8. วงเงินกู้ยืมสูงสุด 10,000 –30,000 บาท
9. อัตราดอกเบี้ยสูงสุดร้อยละ 6-15 ต่อเดือน อัตราดอกเบี้ยต่ำสุดร้อยละ 1-5 ต่อเดือน
10. มีการใช้บริการเงินกู้ยืมมากใน ช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม
11. ระยะเวลาการชำระเงินคืนเงินต้น 1-3 เดือน
12. รูปแบบการผ่อนชำระเป็นรายเดือน
13. หลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันคือ โฉนดที่ดิน
14. ทราบแหล่งข้อมูลเงินกู้ด้วยตนเองหรือจากการแนะนำโดยเพื่อนญาติพี่น้อง
15. เงินที่นำไปใช้เพื่อการศึกษาบุตร- ธิดาและเป็นทุนหมุนเวียนในครอบครัวเนื่องจาก การเห็นว่าการกู้เงินนอกระบบมีความสะดวกรวดเร็วทันต่อการใช้ประโยชน์ และวิธีการกู้ยืมไม่มีความยุ่งยาก

6.2 พฤติกรรมการให้บริการเงินกู้ยืมนอกระบบ

ณัฐ มงคลศรี (2540 : 44-45) ได้กล่าวว่า วิธีการให้บริการเงินกู้ยืมนอกระบบ สรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ประวัติ และเรื่องราวของผู้กู้ เพราะจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความตั้งใจของผู้กู้ในการชำระหนี้คืน
2. วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม สถาบันการเงินจำเป็นต้องทราบถึงวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม เพื่อที่จะสามารถตรวจสอบได้ว่าจำนวนเงินที่ลูกค้าต้องการกู้ยืมจะเพียงพอต่อการดำเนินกิจการหรือไม่ และโครงการมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

3. ความสามารถในการหารายได้มาชำระหนี้

4. หลักประกันความเสี่ยงของธนาคารในการให้กู้ยืมเงิน เพราะจะเป็นตัวช่วยให้ธนาคารลดอัตราความเสี่ยงไม่ต้องสูญเงินที่ให้กู้ไปในกรณีที่ผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้

วเรศ อุปปะดิน (2544 : 30) ได้กล่าวว่า วิธีการให้บริการเงินกู้นอกระบบ สรุปได้ดังนี้

1. คุณสมบัติของผู้กู้ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความต้องการ หรือความตั้งใจของผู้ที่จะกู้ที่จะชำระหนี้คืนเมื่อถึงกำหนดระยะเวลา ซึ่งบ่งบอกถึงความซื่อสัตย์ ความสามารถในการดำเนินกิจการ

2. ความสามารถในการหารายได้ของผู้กู้เพื่อนำมาชำระหนี้

3. ความเข้มแข็งด้านการเงินของลูกค้า ซึ่งจะดูจากส่วนของทุนหรือเงินทุนของผู้กู้ เช่น ในการมาขอกู้ ผู้ให้กู้ (ธนาคาร) จะพิจารณาถึงโครงการที่นำมาเสนอ ถ้าโครงการใช้เงินทุน 100 ล้านบาท แต่ถ้าผู้กู้ลงทุนส่วนตัวเพียง 10 ล้านบาท แล้วจะขอกู้ธนาคาร 90 ล้านบาท ในลักษณะเช่นนี้ ธนาคารจะไม่ให้กู้ เพราะเห็นว่าผู้ขอกู้เอาเปรียบเจ้าหน้าที่มากเกินไป

4. เงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีผลต่อฐานะของผู้กู้ เช่น

4.1 สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เช่น ภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด เงินตึง ระดับราคาสินค้า

4.2 สถานการณ์ด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ เช่น การปฏิวัติรัฐประหาร การจลาจล หรือปัญหาความวุ่นวายของประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

4.3 เงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ขอกู้ ผู้บริหาร หรือเกี่ยวกับประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถในการบริหาร

5. หลักประกันที่ผู้ขอกู้นำมาวางไว้เป็นประกันหนี้ เช่น ที่ดิน บ้าน ฯลฯ

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ดังต่อไปนี้

ตติยา เอี่ยมละออ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบ วิธีดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบ และการใช้เงินกู้นอกระบบของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด พบว่า 1) ธุรกิจเงินกู้นอกระบบเป็นแหล่งการเงินที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และความต้องการของสภาพแวดล้อม ระเบียบกฎเกณฑ์ ตลอดจนข้อตกลงต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความพอใจระหว่าง “ผู้ขอกู้” กับ “ผู้ให้กู้” ธุรกิจเงินกู้นอกระบบเป็นตลาดการกู้ยืมทั้งระยะสั้นและระยะยาว แต่ส่วนใหญ่เป็นระยะสั้น การกู้ยืมเงินนอกระบบในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มีบทบาทค่อนข้างสูงต่อระบบเศรษฐกิจจังหวัดร้อยเอ็ด มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยรวม มีการดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับอาชีพอื่น ๆ อาทิเช่น ร้านค้าขายร้านทอง ร้านขายของเบ็ดเตล็ด โรงสีข้าว พบว่า รูปแบบและวิธีดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบ

ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ที่ประชาชนนิยมมากที่สุดมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ เงินกู้รายวันและเงินกู้รายเดือน 2) สภาพการใช้ธุรกิจเงินกู้ในระบบ พบว่าในการกู้ยืมเงินจากธุรกิจเงินกู้ในระบบจะเป็นการกู้เพื่อนำเงินไปใช้การบริโภคประจำวันซื้อเครื่องอำนวยความสะดวก ชำระหนี้ การให้การศึกษาบุตร – ธิดา และหมუნเวียนในอาชีพ แต่ถ้าเป็นการกู้มาเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย รักษาพยาบาล จะกู้จากสถาบันการเงิน และได้พบสาเหตุที่ทำให้ผู้ต้องพึ่งเงินกู้ในระบบมากที่สุด คือความสะดวกรวดเร็วทันต่อการใช้ประโยชน์ไม่ต้องมีหลักทรัพย์ในการค้ำประกันการกู้และวิธีการกู้ก็ไม่ยุ่งยาก

ดวงมณี วงศ์ประทีป และ สุชาดา ธีระกุล (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาตลาดเงินนอกระบบ เรื่องตลาดเงินนอกระบบในระดับมหภาค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตลาดเงินนอกระบบในระดับมหภาค และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งเสริมการคงอยู่ของตลาดเงินนอกระบบ โดยวิธีการศึกษาจากเอกสารและการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาสามารถจำแนกปัจจัยที่ส่งเสริมการคงอยู่ของตลาดเงินนอกระบบ อันเกิดจากข้อจำกัดของตลาดเงินในระบบ ประเด็นที่น่าสนใจคือ ความไม่เพียงพอของบริการทางการเงินของสถาบันการเงินในระบบที่เกิดจาก แรงผลักดันอุปสงค์ต่อสินเชื่อ ซึ่งแยกเป็นต้นทุนของธุรกิจบางประเภท สูงกว่าจุดคุ้มทุน ที่สถาบันการเงินในระบบจะดำเนินการได้ และบุคคลในท้องถิ่นไม่สามารถใช้บริการสินเชื่อ จากสถาบันการเงินในระบบได้อันเนื่องจากข้อจำกัดเรื่องหลักทรัพย์ ขาดข้อมูลทางการเงิน และไม่มีความรู้ในการเสนอโครงการขอกู้ ปัจจัยอื่น ๆ ที่สนับสนุนการเกิดและการคงอยู่ของตลาดเงินนอกระบบ เช่น ความต้องการหลีกเลี่ยงกฎหมายควบคุมอัตราดอกเบี้ย ความต้องการหลีกเลี่ยงภาษี บางกรณีการได้มาซึ่งสินเชื่อสำคัญกว่าอัตราดอกเบี้ย ธุรกิจบางประเภทไม่อาจพึ่งพาตลาดในระบบได้เต็มที่ เช่น กู้ยืมเงินเพื่อักตุนสินค้า นอกจากนี้ปัจจัยเรื่องความสะดวกรวดเร็ว ความคล่องตัว และการอะลุ่มอล่วยที่มีมากกว่าก็เป็นสาเหตุสำคัญ กิจกรรมนอกระบบอาจเกิดจากผู้มีอำนาจทางการเงินของสถาบันการเงินในระบบใช้อำนาจและโอกาสแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และประยงค์ เนตยารักษ์ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง โฉมหน้านายทุนผู้ให้กู้ในตลาดสินเชื่อชนบทไทย พบว่า คนส่วนใหญ่มองนายทุนผู้ให้ยืมเงินในภาพรวม ๆ ว่าเป็นผู้มีอิทธิพล โหดเหี้ยม หน้าเลือด ชูครีต และเห็นแก่ตัว ดังที่สะท้อนได้จากภavnายทุนผู้ให้กู้ในภavnตร์ไทย แต่ขณะเดียวกันเกษตรกรแต่ละคนที่เป็นลูกหนี้มักจะพูดถึง นายทุนผู้ให้กู้ของตนว่า เขาเป็นคนดีช่วยเหลือเกื้อกูลยามที่ตนเดือดร้อน นายทุนเป็นแหล่งที่พึ่งสุดท้ายของเขานอกจากนั้นนายทุนผู้ให้กู้ยังยึดระบบอุปถัมภ์ที่มีการผ่อนปรนผลประโยชน์ให้ผู้กู้ในยามขัดสนด้วย เช่น ลดหย่อนดอกเบี้ย เป็นต้น

นิพนธ์ พัวพงศกร (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องตลาดสินเชื่อนอกระบบในชนบทไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตลาดสินเชื่อนอกระบบในชนบทไทยโดยใช้วิธีการสำรวจแล้ว นำมาวิเคราะห์

ค่าทางสถิติ ผลการศึกษาที่ได้มีสาระสำคัญคือ เป็นตลาดที่แข่งขันกึ่งผูกขาด ซึ่งมีการประชัน คือ มีผู้ให้กู้มากมาย แต่ไม่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง โดยเฉพาะไม่พบว่า มีการแย่งลูกค้ากันโดย แข่งกันลดอัตราดอกเบี้ย แต่อาจจะลดอัตราดอกเบี้ยให้เฉพาะผู้กู้ที่ชำระหนี้ตามกำหนด และ เนื่องจากไม่มีความสามารถของสารสนเทศระหว่างผู้กู้กับผู้ให้กู้ และปัญหาการที่ผู้ให้กู้มี สารสนเทศ ไม่เท่าเทียมกัน ผู้กู้ส่วนใหญ่จึงต้องพึ่งพาผู้ให้กู้ที่ตนรู้จักคุ้นเคยเพียงคนเดียว เพราะ ผู้ให้กู้คนปัจจุบันคิดดอกเบี้ยต่ำกว่าคนอื่น ๆ และให้ความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้กู้ซึ่งเป็นลูกค้าเก่าที่ดี ผู้ให้กู้จึงมีอำนาจที่จะหากำไรจากการที่ตนมีข้อมูลเกี่ยวกับผู้กู้ดีกว่ารายอื่น ๆ แต่กำไรจากการ ผูกขาดนี้เป็นไปได้ในระยะสั้น ๆ เพราะในระยะยาว จะมีผู้ให้กู้รายใหม่ ๆ และผู้กู้สามารถโยกย้าย ไปสู่ผู้ให้กู้รายอื่น ๆ ได้

ในเชิงนโยบายที่ได้จากงานนี้ นิพนธ์เห็นว่าประการแรกการเร่งรัดให้มีการออกกรรมสิทธิ์ที่ดินแก่ เกษตรกรและการลดภาวะความเสี่ยงทางการเกษตร จะสามารถลดอัตราดอกเบี้ย นอกระบบได้ ดีกว่าการอัดฉีดสินเชื่อราคาถูก ผ่านสถาบันการเงินของตลาดสินเชื่อในระบบ ประการที่สอง หากรัฐต้องการแทรกแซงตลาดสินเชื่อนอกระบบเพราะตลาดมีปัญหาผูกขาด ควรทำในพื้นที่นอก ภาคกลาง เพราะพบว่าต้นทุนส่วนเพิ่มของสังคมของการปล่อยเงินกู้ของ ธ.ก.ส. ร้อยละ 26.5 ต่อปี ซึ่งใกล้เคียงกับอัตราดอกเบี้ยนอกระบบในเขตภาคกลาง แต่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยนอกระบบในภาคอื่น ๆ จะเป็นการอุดหนุนเกษตรกรที่มีฐานะยากจน กว่าเกษตรกรภาคกลาง และช่วยทำลายอำนาจ ผูกขาดของผู้ให้กู้นอกระบบลงได้บ้าง และประการสุดท้าย หากรัฐต้องการให้ชาวชนบทส่วนใหญ่ สามารถกู้เงินจากสถาบันการเงินได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปล่อยให้สินเชื่อลอยตัว และสนับสนุน ให้ธนาคารพาณิชย์แข่งขันกันมากขึ้น เพราะต้นทุนการปล่อยสินเชื่อในภาคเกษตรสูงกว่าในเมือง

อัจฉรา ศิริจันทร์ (2540 : บทคัดย่อ) การศึกษาตลาดการเงินนอกระบบในอำเภอโคก ลำโรง จังหวัดลพบุรี พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริม การคงอยู่ของตลาดเงินนอกระบบ มีทั้งจากลักษณะ ของตลาดเงินนอกระบบที่มีความยืดหยุ่นสูงในเงื่อนไขการให้กู้ ความสะดวก และระยะเวลาใน การกู้และ ข้อจำกัดในการกู้ของสถาบัน การเงินในระบบ ผลการศึกษาตัวแปร ที่สามารถอธิบายการ เปลี่ยนแปลงปริมาณสินเชื่อเพื่อการเกษตรจากนอกระบบคือ ค่าใช้จ่ายในการผลิตโดยมี ความสัมพันธ์ในทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญ .01 ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนโดยมี ความสัมพันธ์ที่ระดับ นัยสำคัญ .01 และรายได้สุทธิจาก การเกษตรจากปีก่อน โดยมีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามที่ระดับนัยสำคัญ .01 ตัวแปรทั้งสามสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลง ปริมาณ สินเชื่อในระบบได้ร้อยละ 49.20

ทวีติยา บุศยรัตน์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริการด้านสินเชื่อเพื่อลดความเสี่ยง ของธนาคารพาณิชย์ โดยใช้ประชากร 400 ราย แยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มลูกหนี้ของธนาคาร

300 ราย และกลุ่มผู้เกี่ยวข้องทางด้านสินเชื่อของธนาคารจำนวน 100 ราย โดยได้นำตัวแปรที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงในการให้สินเชื่อของธนาคาร มาทำการศึกษาโดยวิธีวิเคราะห์ด้วยการแบ่งกลุ่มลูกหนี้ตามคุณภาพหนี้เป็น 6 กลุ่ม เรียงลำดับลูกหนี้ที่มีคุณภาพที่ดีที่สุดไปจนถึงเลวที่สุด โดยแทนด้วยคุณภาพหนี้ A1-A6 ตามลำดับ และจากการศึกษาได้พบว่า การเกิดหนี้ไม่มีคุณภาพนั้น เนื่องจากลูกหนี้ไม่มีประสบการณ์และขาดความรู้ความสามารถในการบริหารธุรกิจของตน ทำให้ไม่เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน นอกจากนี้ปัญหภายในครอบครัว เนื่องจากการหย่าร้างก็มีผลต่อการชำระหนี้ของลูกหนี้ ประสบการณ์ทางการเงินมีรายได้ลดลง และมีหนี้ภายนอก ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าธนาคาร ทำให้ลูกหนี้มุ่งชำระหนี้ภายนอกก่อน ทั้งยังไม่ให้ความร่วมมือในการชำระหนี้หรือแก้ไขหนี้เพราะไม่เห็นความสำคัญของภาระหนี้ที่มีอยู่กับธนาคาร หลักทรัพย์ค้ำประกัน จากการศึกษพบว่า หลักทรัพย์บางประเภทเป็นหลักประกันที่มีปัญหา เนื่องจากไม่มีสภาพคล่องและเป็นหลักประกันที่ไม่แข็งแรง เพราะมีราคาใกล้เคียงกับภาระหนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสถานะเศรษฐกิจตกต่ำอันเนื่องมาจากภาวะทางการเงินซบเซาทั้งใน และต่างประเทศ ธุรกิจลูกหนี้ประสบเหตุการณ์ที่ทำให้ธุรกิจชะงักลง เนื่องจากการก่อสร้างสินค้าและบริการสาธารณะ และธุรกิจของลูกหนี้ประสบปัญหาอันเนื่องมาจากการแข่งขันทำให้เกิดปัญหา ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้คืนธนาคาร

พัฒนา หล่อตระกูล (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการให้กู้ยืมเงินของเจ้าหนี้นอกระบบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้วัตถุประสงค์สำคัญของการวิจัยนี้ เพื่อศึกษาพฤติกรรม การดำเนินงานของเจ้าหนี้นอกระบบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีเจ้าหนี้นอกระบบเป็นทั้งคนไทยพุทธ และคนไทยมุสลิม ที่มีวิธีการทำธุรกิจปล่อยเงินกู้ยืมหรือออกเงินให้ก่อน ในลักษณะที่ แตกต่างกัน พร้อมทั้งศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของเจ้าหนี้นอกระบบ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกเจ้าหนี้นอกระบบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 15 ราย โดยแบ่งเป็นเจ้าหนี้ที่เป็นไทยมุสลิม 3 ราย และเป็นไทยพุทธ 12 ราย ส่วนการศึกษาพฤติกรรมการดำเนินงานของเจ้าหนี้นอกระบบของนายทุนผู้ให้กู้ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะศึกษาตั้งแต่ภูมิหลังของการมาเป็นนายทุนผู้ให้กู้ ลักษณะของนายทุนผู้ให้กู้ วิธีการคัดเลือกลูกหนี้ คุณสมบัติของลูกหนี้ การคิดอัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาให้กู้ที่เหมาะสม การพิจารณาหลักประกัน เทคนิคการติดตามชำระหนี้ของเจ้าหนี้นอกระบบ และการตัดสำรองหนี้สูญ ปัญหาอุปสรรคของการให้กู้ยืมเงินนอกระบบ โดยทำการศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคที่มีผลต่อการให้กู้ยืมเงิน ด้านผู้ให้กู้และด้านผู้กู้ ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหนี้นอกระบบที่เป็นไทยมุสลิม มักทำธุรกิจปล่อยเงินกู้ยืมในลักษณะของการออกเงินซื้อสินค้าให้ก่อน และให้ลูกหนี้ผ่อนชำระหนี้คืนเงินต้น พร้อมผลตอบแทนซึ่งประเมินรวมไปในราคาสินค้าแล้ว แต่ผ่อนชำระคืนในลักษณะของการขายสินค้าเงินผ่อน หรือผ่อนส่ง โดย

ไม่นิยมทำสัญญาเงินกู้ แต่ประการใด ส่วนเจ้าหน้าที่นอกระบบที่เป็นไทยพุทธ นิยมปล่อยเงินกู้ใน 2 ลักษณะคือ แบบเรียกเก็บเป็นรายวัน และเก็บดอกเบี้ย เป็นรายเดือน โดยมีอัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน อยู่ระหว่างร้อยละ 5.00 – 10.00 ต่อเดือน

อรรณพ ลาภชุ่มศรี (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาตลาดเงินนอกระบบในหน่วยทหาร เฉพาะกรณีของข้าราชการนายทหารชั้นประทวน ในเขตกรุงเทพมหานคร งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาโครงสร้างของตลาดและลักษณะการให้สินเชื่อของตลาดเงินนอกระบบในหน่วยทหาร 2) ศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดการส่งเสริมการคงอยู่ของตลาดเงินนอกระบบ ในหน่วยทหารและ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณเงินกู้นอกระบบของนายทหารชั้นประทวน โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างของตลาดเงินนอกระบบในหน่วยทหาร มีผู้ขายเป็นผู้ให้กู้คือพ่อค้าผู้มีอาชีพออกเงินกู้และร้านขายทอง เพื่อนบ้านของนายทหารชั้นประทวนและญาติพี่น้องของนายทหารชั้นประทวน ลักษณะการให้สินเชื่อที่อาจมีหรือไม่มีหลักประกันก็ได้ สำหรับผู้ซื้อหรือผู้กู้ คือ นายทหารชั้นประทวน ซึ่งจะกู้รายละไม่เกิน 50,000 บาท ระยะเวลาชำระส่วนใหญ่ 10 เดือน สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมการคงอยู่ของตลาดเงินนอกระบบในหน่วยทหารนั้น คือ ความจำเป็นที่ นายทหารชั้นประทวนต้องกู้นอกระบบ โดยมีสาเหตุสำคัญคือ เงินกู้จากสถาบันการเงินในระบบไม่พอใช้และบางครั้งต้องการเงินฉุกเฉินเร่งด่วนไม่อาจเสียเวลาทำเรื่องกู้เงินจากจากสถาบันในระบบได้ สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณเงินกู้นอกระบบของนายทหารชั้นประทวน ผลการวิจัย พบว่าประกอบไปด้วย 3 ปัจจัย คือ หนึ่งปริมาณเงินกู้ในระบบ สองหลักประกันการกู้นอกระบบ และสามระยะเวลาที่รู้จักกับเจ้าหน้าที่จากการแนะนำโดยเพื่อน ญาติพี่น้องเงินที่นำไปใช้เพื่อการศึกษาบุตร-ธิดา และเป็นทุนหมุนเวียนในครอบครัวเนื่องจากการเห็นว่าการกู้เงินนอกระบบมีความสะดวกรวดเร็วทันต่อการใช้จ่ายประโยชน์และวิธีการกู้ไม่มีความยุ่งยาก

วาลวิชนี เสงเจริญ (2546 : บทคัดย่อ) พฤติกรรมของผู้ใช้เงินกู้นอกระบบในเขตเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก พบว่า ธุรกิจเงินกู้นอกระบบเป็นแหล่งการเงินที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติของสภาวะตลาดการเงินโดยสอดคล้องตามความต้องการด้านการเงินภายใต้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ที่ใช้บริการเงินกู้นอกระบบเป็นเพศชาย อายุระหว่าง 30-40 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีบุคคลในความอุปการะเลี้ยงดู 1-3 คน อาชีพหลักค้าขาย อาชีพเสริมเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าขายตรงรายได้อาชีพหลัก 5,000-10,000 บาท ต่อเดือน รายได้จากอาชีพเสริมน้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน พฤติกรรมการใช้บริการของผู้ใช้บริการเงินกู้นอกระบบ คือ มีความถี่ในการใช้บริการน้อยกว่า 2 ครั้งต่อปี วงเงินกู้ยืมต่ำสุด ช่วง 3,001-10,000 บาท วงเงินกู้ยืมสูงสุด 10,000 – 30,000 บาท อัตราดอกเบี้ยสูงสุดร้อยละ 6-15 ต่อเดือน อัตราดอกเบี้ยต่ำสุดร้อยละ 1-5 ต่อเดือน มีการใช้บริการเงินกู้มากใน ช่วงเดือน

มีนาคม-พฤษภาคม ระยะเวลาการชำระเงินคืนเงินต้น 1-3 เดือน รูปแบบการผ่อนชำระเป็นรายเดือน หลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันคือ โฉนดที่ดิน ทรานสแอ่งข้อมูลเงินกู้ด้วยตนเองหรือจากการแนะนำโดยเพื่อน ญาติพี่น้องเงินที่นำไปใช้เพื่อการศึกษาบุตร-ธิดาและเป็นทุนหมุนเวียนในครอบครัวเนื่องจากการเห็นว่าการกู้เงินนอกระบบ มีความสะดวกรวดเร็วทันต่อการใช้ประโยชน์ และวิธีการกู้ไม่มีความยุ่งยาก

จากงานวิจัยดังกล่าว วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวคิดเบื้องต้นในการศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการและการให้บริการเงินกู้นอกระบบ ในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการและการให้บริการเงินกู้นอกระบบ ในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

8. สรุปหลักการและแนวคิดที่นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการค้นคว้าเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการ ได้แก่ สังคีต ชาตะสิงห์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร (2538 : 5) ; ณ์ธุ์ มงคลศรี (2540 : 44-45) ; วรศ อุปะดิน (2544 : 30) ; พัฒนา หล่อตระกูล (2542 : บทคัดย่อ) และวาลวิชนี เสงเจริญ (2546 : 54-55) ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์และบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย คือ ผู้ใช้บริการเงินกู้นอกระบบ ประกอบด้วย 1) พฤติกรรมการใช้บริการเงินกู้นอกระบบ ได้แก่ สภาพทั่วไปของผู้ใช้บริการเงินกู้นอกระบบ สาเหตุและวัตถุประสงค์ของผู้ใช้บริการเงินกู้นอกระบบ การรับรู้แหล่งเงินกู้นอกระบบ ลักษณะการใช้บริการเงินกู้นอกระบบ และ 2) ปัญหาการใช้บริการเงินกู้นอกระบบ ได้แก่ การส่งดอกเบี้ย การถูกคุกคาม การถูกยึดหลักทรัพย์ สำหรับผู้ให้บริการเงินกู้นอกระบบ ประกอบด้วย 1) พฤติกรรมให้บริการเงินกู้นอกระบบ ได้แก่ ลักษณะของธุรกิจเงินกู้ ลักษณะการให้กู้ การคิดอัตราดอกเบี้ย การติดตามหาข้อมูล และ 2) ปัญหาการให้บริการเงินกู้นอกระบบ ได้แก่ การส่งดอกเบี้ยและเงินต้น การขอเลื่อนการชำระเงินกู้ และการติดตามทวงหนี้